

DIRVA

Politinio atlydžio forsavimas

NEPAISANT SOVIETŲ DAROMŲ NEMALONUMŲ, WASHINGTONAS ATKAKLIAI LAIKOSI SANTYKIŲ GERINIMO POLITIKOS, NORS TAM REIKALINGOS AUKOS IŠ AMERIKIEČIŲ IR JŲ SĄJUNGININKŲ PUSĖS. — PASKUTINIAI TOS POLITIKOS IRODYMAI ATEINA IŠ VOKIETIJOS, KUR SOVIETAI PASIEKĖ NAUJŲ, NORS KOL KAS TIK SIMBOLINĖS REIKSMĖS LAIMĖJIMŲ.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

JAV -- Sovietų Sąjungos santykiuose kai kada pasitaiko juodų debesėlių. Prieš kiek laiko buvo numušti į Rytų Vokietiją įskridę JAV lėktuvas. Užpraėjus savaitę iš Maskvos atėjo žinia apie "liaudies" išsišokimus prieš JAV karinius attachė, kurių pasekoje buvo suvaržyta keturių Maskvoje akredituotų attachė judėjimo laisvė, iššaukus visų 18-kos JAV karo attachė Maskvoje "streiką", būtent protestuodami prieš tokį suvaržymą keturiems kolegoms visi atsisakė naudotis savo turima judėjimo laisve.

Tokie įvykiai paryškina Washingtono norą prasidėjusį politinį atlydį visokiomis priemonėmis forsuoti. Štai iš Vokietijos, kur JAV ir Sovietų interesai tiesiogiai susikerta, atėjo trys labai reikšmingos žinios, rodančios Washingtono norą amerikiečių - sovietų santykių barometro rodyklę laikyti ant "giedros" pozicijos:

1. JAV kariuomenės įgula Vakarų Berlyne sumažinta iki prieš 1961 m. rugpjūčio 13 d. turėto dydžio. Tą dieną Chruščiovui pradedus statyti savo sieną apie Vakarų Berlyną, JAV demonstratyviai padidino savo įgulą 5.000 vyrų.

2. Su Washingtono palaikymu vėl prasidėjo vakarų - rytų vokiečių pasikalbėjimai dėl kelionių leidimų (passierschein'ų).

3. "Allied Travel Board" Berlyne sumažinimas be abejo yra daugiau simbolinis kaip praktiškas žingsnis. Apsuptą Vakarų Berlyną būtų vienaip ar kitaip sunku apginti be intervencijos iš Vakarų pusės, tačiau didesnė įgula apsunkintų sovietų norą Vakarus pastatyti prieš įvykusį faktą, taip kaip jie jau padarė aptverdami Vakarų Berlyną nepereinama siena. Žodžiu, įgulos sumažinimas laikytinas status quo pripažinimo ir sovietų gera valia pasitikėjimo ženklų.

Passierschein'ų istorijos dabartinis stovis yra toks. Kaipatsimename, prieš Kalėdas buvo susitarta, kad Vakarų berlyniečiai galės aplankyti savo gimines Rytų Berlyne su komunisti-

nių įstaigų leidimais. Bonnos užsienio reikalų ministerija į tą procedūrą visą laiką žiūrėjo šnairiai, nes ji vedė prie Rytų Vokietijos, kaip suvereninės valstybės, pripažinimo. Juo labiau, kad dėl tų leidimų derėjosi ne Vakarų Vokietija, bet pats Vakarų Berlynas (jo senatas) kaip tarsi suvereninė valstybė, o Kremlius paskutiniu metu siekė trijų Vokietijų: Rytų, Vakarų ir Vakarų Berlyno.

Bonnos užsienio reikalų ministerija vengia bet kokio formalaus Rytų Vokietijos pripažinimo, nors praktiškai sutinka su prekybiniais ir asmeniniais santykiais. Tokiu būdu Vakarų Vokietija, vadydama gana gyvą prekybą su sovietų kraštais, iki šiol sugebėjo išlaikyti "formalę nekaltybę". Berlyno "passierscheinai" sudarė rimtą grėsmę tokiai politikai, nes juos išdavinėjo Rytų Vokietijos pašto valdininkai, atvykę į Vakarų Berlyno teritoriją. Užsienio reikalų ministerio G. Schroederio žodžiais tie "passierscheinai" ... machen mir meine ganze Politik kaputt" (jie naikina visą mano užsienio politiką). Tais sumetimais Bonnos vyriausybė neleido Vakarų Berlynui anksčiau minėtomis sąlygomis susitarti dėl passierscheinų Velykom. Dabar Vakarų Vokietija, t.y. formaliai Vakarų Berlyno senatorius Horst Korber Rytų Berlyno Valstybės Sekretoriui Wendt -- sūdo sovietams tokį kompromisą: prašymus leidimams (passierscheinams) iš žmonių priims Vakarų Berlyno pašto valdininkai, tačiau prieš kiekvienos pašto įstaigos iš Rytų bus prikomandiruoti vienas ar du "ryšinininkai".

Kalbant apie "Allied Travel Board", reikia štai ką prisiminti. Kai sąjungininkai sukurė Berlynui valdyti Kontrolės Tarybą, šalia kitų jos įstaigų bei institucijų buvo sukurta ir speciali įstaiga vokiečių kelioms užsieniečių tvarkyti. Iš visų tų Kontrolės Tarybos įstaigų šiuo metu veikia tik dvi: -- orinio susisiekimo su Berlynu kontrolės įstaiga (joje yra sovietų ir vakariečių atstovai), -- bei Allied Travel Board, kuriame tačiau nėra sovietų atstovų. Tas "board" duoda leidimus Rytų vokiečiams, norintiems keliauti į NATO kraštus. Mat, čia Rytų Vokietijos pasai nepripažįstami.

Iki nelaimingos Berlyno sienos pastatymo, toji įstaiga per metus išduodavo apie 15.000 leidimų. Sieną pastačius, tas "board", kaip represija, labai apsunkino Rytų vokiečiams įvažiavimą į NATO kraštus. Bet kadangi prekyba po to tarp Vakarų ir Rytų nenutrūko, asmeninio kontakto suvaržymas pasidarė nepatogus ne tik Rytams, bet ir Vakarams. Pagaliau jis nebuvo ir logiškas. Jei sovietų menininkai gali važiuoti į Vakarus, kodėl tai drausti Rytų Vokietijos menininkams?

Dėl to jau praeitų metų pabaigoje NATO atstovai Paryžiuje sutarė palengvinti Rytų Vokietijos piliečių įvažiavimą į Vakarus. Naudos politikos norėta lai-

Svečiai stebi vainiko pakėlimą virš naujojo Vasario 16 gimnazijos pastato. Iš kairės: kun. Keleris, Stp. Vyktas, J. Glemža, vokiečių atstovas iš Bonnos, kun. dr. J. Aviža, Wenzke, gimnazijos direktorius kun. B. Liubinas, dr. P. Karvelis, E. Simonaitis, V. Alseikos nuotrauka

IŠKILMĖS PAKELIANT VAINIKĄ VASARIO 16 GIMNAZIJJOJE

Vyt. Alseika

Balandžio mėnesio pirmosios dienos į Vasario 16 Gimnaziją sutraukė geroką lietuvių bendruomenininkų būrį, keletą žinomųjų visuomenės veikėjų, kelis vokiečių spaudos atstovus. Tuo metu vyko moksleivių atostogų ir šis metas panaudotas sukviešti svečius Vasario 16 Gimnazijos statomam naujam pastatui pakelti vainiką (vokiečiai tai vadiną Richtfest). Šalia tų iškilmių posėdžiui buvo susirinkę PLB Vokietijos kr. apylinkių pirmūninkai ir keli vad, vargo mokyklų mokytojai.

Balandžio 3 d. ties naujuoju pastatu aukštai iškeltas vainikas, papuoštas lietuvių ir vokiečių tautinėmis spalvomis. Buvo atnaujinta diena, tačiau ne vieno svečio veidas žymėjo giedresnę nuotaiką -- tai buvo juk šoks toks laimėjimas Gimnazijai bei jo gausiems rėmėjams visame

laisvajame pasauly -- pastatas jau pasiekė stogą ir rudenį tose patalpose turėtų prasidėti mokslas (ten bus visos klasės bei kabinetai), būtų ir kitos patalpos, jų bene svarbiausia -- valgykla, ligšiol prisiglaudusi mediniame barake, kuris gerokai primena DP stovyklų laikus...

Aukštai ant stogo vienas darbininkų -- dailidė pradėjo iškil-

kams bei vokiečių valdžios atstovams.

Iš lietuvių buvo du kalbėtojai. Pirmasis jų, PLB Vokietijos Kr. Valdybos pirm. kun. dr. J. Aviža kalbėjo vokiškai ir lietuviškai. Jis priminė praėjusių metų birželio 22 d., kai tam pastatui buvo padėtas kertinis akmuo, o štai buvome liudininkais, kai aukštyn iškeltas vainikas. Vis

Vainikas kelimas virš baigiamo statyti gimnazijos pastato. V. Alseikos nuotrauka

mes, paskaitęs trumpą raštą. Apačioje suteiktas žodis kiek aukštesnio rango visuomeninink-

dėlio, pasak Avižos, dar reikia didelių užmojų bei ryžto, kad šioji statyba būtų privesta prie pabaigos. Jis pareiškė viltį, kad užjūrio lietuvių parama įgalins tą statybą užbaigti. Šis pastatas turės puošti ne tik Huetttenfeldo kaimą, bet bus ir puošniu lietuvišku židiniu visoje Vokietijoje. Vokiečių kalba Aviža dėkojo vokiečių centro vyriausybei bei Huetttembergo-Badeno valdžiai už ligšiol suteiktą paramą.

Kitas kalbėtojas, dr. P. Karvelis vokiečiams aiškino vasario 16-sios prasmę, jis pastebėjo, kad šioje vietoje norima jaunimą auklėti lietuviškų tradicijų dvasioje. Padėkojęs vokiečių pareigūnams už materialinę paramą, Karvelis nurodė į didžiulį lietuviškos bendruomenės įnašą ir baigė sušukdamas: šioji gimnazija yra mūsų pasididžiavimas! Vokiečių vardu kalbėdamas Huetttembergo vyriausybės pareigūnas, Oberregierungsrat Wenzke pabrėžė: šalia vokiečių valdžios paramos negalima pamiršti visame pasaulyje gyvenančių lietuvių aukų Gimnazijai. (Nukelta į 2 psl.)

ŠIANDIEN IR RYTOJ

AUDROS debesys telkiasi Tolimuose Rytuose. Aiškėja, kad nesutarimose tarp Pekino ir Maskvos, be ideologinių skirtumų nemažą vaidmenį dar vaidina komunistinės Kinijos nacionalistiniai reikalavimai. Pekinas reikalauja iš Maskvos grąžinti Kinijai 1,3 milijono kv. km. teritorijos, kurią šiandien valdo sovietai.

Komunistinė Kinija savo nacionalistinius reikalavimus dengia ideologine skraiste ir sako, kad 1858, 1860 ir 1881 metais pasirašyti susitarimai tarp rusų imperijos ir Kinijos buvo grynai "imperialistinis apipletėjimas", kuris šiandien neturįs jokios vertės, tad reikalinga visą peršitūrėti iš naujo. Ideologinis ginčas tarnauja įrodyti draugams komunistams užsienyje, kad Maskva negalima pasitikėti, kad Chruščiovas esąs būriausias imperialistas, lygiai toks pat, kaip ir vakariečiai kapitalistai.

Maskva tų reikalavimų jau seniai laukė iš Pekino ir tam ruošėsi. Jei anksčiau buvo skelbiama, kad Azijos žemių (už Kaukazo) kolonizacija yra komunizmo laimėjimas, šiandien nebebijoma atvirai prisipažinti, kad tai rusiškų žemių praplėtimas. Jau prieš devynerius metus Chruščiovas kreipėsi į komjaunuolius šiais žodžiais:

"Sovietijos Tolimieji Rytai yra labai turtingi, bet mažai apgyvendinti. Mes turime veikti greitai. Reikia užimti tuos tuščius plotus ir įsistaisyti visam laikui. Sovietinis žmogus tenturi tvirtai įsikurti..."

Tačiau Chruščiovo bandymas, nežiūrint visų priemonių panaudojimo, pilnumo nepavyko. Sritys, į kurias šiandien Pekinas tiesia ranką, yra penkis kartus didesnės už Didžiąją Britaniją, bet tame plote gyvena vos penki milijonai sovietų piliečių, daugumoj rusai ar ukrainiečiai.

Kinai bando išnaudoti situaciją ir paskutiniiais metais didelis jų skaičius slapta infiltravo į šią sritį. Rusams praktiškai sunku apsaugoti Sovietijos-Kinijos sieną. Tolimieji Rytai rusams ir taip kainuoja bilijonai rublių. Kariuomenės sargybos pastatytos tik prie tranzito kelių. Imonėse darbas sunkus ir reikalauja vis naujų pastiprinimų, gi atgabentieji gyventojai ieško pirmos progos iš ten išstrukt.

Paskutiniu laiku sovietai sustiprino kariuomenės dalinius Kinijos pasienyje. Šalia kariuomenės sovietai suorganizavo pagalbinus dalinius iš civilių. "Kazachstanskaja Pravda" neseniai rašė: "Sovietų patriotinis rūpestis valstybės saugumu sukūrė nuostabių pasienio sargybų dalinius iš civilių, kurių dėka buvo suimtas didelis skaičius šnipų".

Tarp Maskvos ir Pekino dar yra likę nedideli ryšiai, bet ir tie baigiami sunaikinti. Jei po Pekino vadovybe susiorganizuos naujas komunistinis internacionalas, tai aišku, kad jis kovos prieš Maskvos vadovaujamą internacionalą ir galės išsiviekti konfliktas prie sovietų-kinų sienos.

Mao įsitikinęs, kad tokiam lokaliniam karui Maskva nedrįs panaudoti atominės bombos ir prieš kinų masę turės mobilizuoti visas savo jėgas, jei nenorės pasirodyti "popieriniu tigrų".

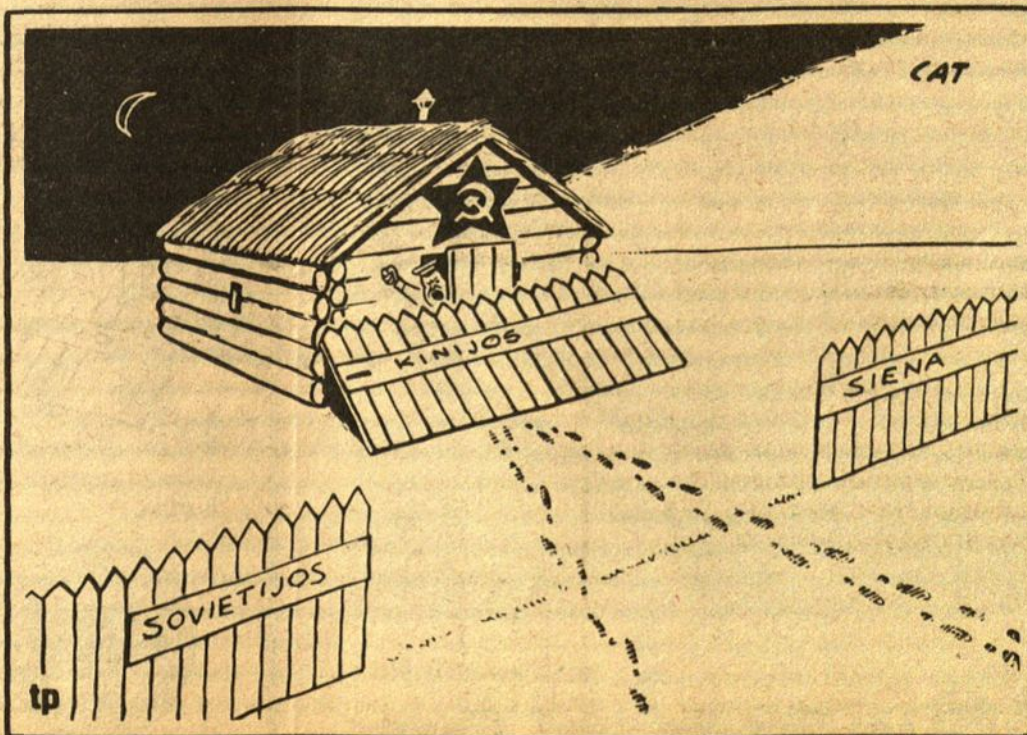
VILNIUJE išėinančios Tiesos vyr. redaktorius Zimas aną dieną sušaukė pasitarimą redakcijos narių.

-- Draugai, nusiginklavimo konferencija Ženevoje neįveda pirmyn. Rytų antrame puslapyje mes perspausdinsime straipsnį iš Tiesos 1960 m. birželio 30 d., kur kaltinome vakariečius, sakydami, kad jie yra atsakingi dėl anuo metu vykusios konferencijos nepasisekimo...

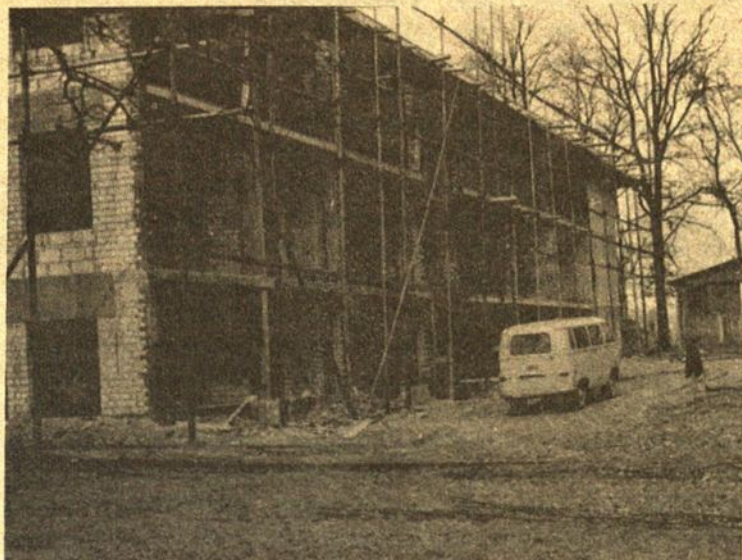
-- Bet, drauge redaktoriau, -- atsiliepė jaunas redakcijos narys, -- mūsų skaitytojai galės pastebėti, kad jau kartą skaitė tą straipsnį ir, pagaliau, situacija skirtinga.

-- Ne, -- nukirto Zimas, -- Pirmiausiai tas straipsnis buvo atspausdintas seniai; antra, vakariečiai yra visad kalti ir trečia aš nemanau, kad kas būtų skaitęs tą straipsnį...

(vg)

- Baily! Išdrįsk tik dar kartą!...

Taip dabar atrodo naujasis gimnazijos pastatas.

V. Alseikos nuotrauka

IŠKILMĖS VASARIO 16 GIMNAZIOJE...

(Atkelta iš 1 psl.)

Tai esąs retas vienos tautos solidarumo pavyzdys! Wenzke vertino Gimnazijoje atliekamą darbą ir linkėjo sėkmės.

Iškilmės vainiką pakeliant buvo kuklios. Pvz. latviai savo Gimnazijos pastatui vainiką keldami iškilmės buvo susiję su abiturientų švente, sukvietę šimtus žmonių, surengę rinktinių menininkų koncertą, daugelis latvių pasirodė su tautiniais rūbais. Lietuviai aiškiai kuklesni. Tedylyvavo gal apie 30 asmenų, nebuvo nė pusės mokytojų, nedalyvavo nei vienas moksleivis. Pagrindinės lietuvių įstaigos vis dėlto buvo atstovaujamos. Labai aktyviai reiškėsi aplinkinių vietų vokiečių spaudos atstovai -- juos informavo su tais žurnalistais ryšinio pareigas einas mok. Fr. Skėrys. Jau kita diena toli vokiečių spauda paskelbė keilių skilčių aprašymus su ilius-tracijomis -- mirgėjo antraštės "Svarbus įvykis bendruomenel" (Rhein-Neckar Zeitung), "Šioji gimnazija yra mūsų pasididžiavimas" (Allg. Zeitung Mannheim), "Didelis įvykis lietuvių gimnazijai Huetttenfelde" (Mannheimer Morgen) ir pan. Tai džiugus reiškinys ir šiuo požiūriu Skėrys atlieka gražų darbą. Vis dėlto būtų linkėtina, kad Gimnazija susidomėtų spaudos agentūros

ir kad apie Huetttenfelde įvykius parašytų ir kitų Vokietijos, ne tik aplinkinių vietų, laikraščiai. Po iškilmių kieme, mediniuose, varginguose barakuose su svyruojančiomis grindimis vėliau vyko vaišės -- jose dalyvavo statybos darbininkai ir visi "Richtfest" svečiai.

Dar tą patį vakarą įvyko Vokietijos bendruomenės apylinkių pirmininkų ir vargo mokyklų vedėjų susirinkimas-pasitarimas. Pirmininkavo Bochoito apyl. atstovas Petras Rožė. Suvažiavime išklaustas tradicinis Vliko V. Tarybos pirm. J. Glemžos žodis -- jis dar kalbėjo ir Raud. Kryžiaus Valdybos vardu. Jis priminė Vliko šelpiamas radijo stotis sulietuvių k. valandėlėmis, dėkojo bendruomenei už paramą.

Susirinkę pirmininkai iškėlė įvairių minčių. Čia keli pavyzdžiai: reikia susidomėti keliaujančiomis bibliotekomis, reikia lietuvių, esančių nervų klinikoje iš ten išgabenti ir įkurdinti ūkiuose (kun. Šarka), reikia daugiau informuoti neseniai į Vakarų atvykusius lietuvius (kun. Dėdinas) -- jie net nesiorientuoja apie lietuvių veiklą, nenuvokia, kad vokiečiai remia lietuvių kultūrinį darbą, teikia pusmillionines sumas ir pan. Kiti pastebėjo, kad per kultūros dienų rengiamas paskaitas ir kitomis pro-

gomis trūksta lietuvių klausytojų -- taip įvyko su Valt. Banaičio viena paskaita -- jos klausėsi vieni vokiečiai. Suvažiavimui viena pastaba: jis organizuotas ne visai planingai, nebuvo jokio referato nei vienos vyraujančios temos. Tad esmėje stebėjome pasikalbėjimą, bet ne suvažiavimą, kuris juk turėtų bendruomenininkams duoti impulsą bei naujų minčių.

Gana blankiai vyko ir PLB Vokietijos Kr. Tarybos posėdis -- jis truko 2 dienas: balandžio 4-5 dienomis. Pakaitomis pirmininkavo Tėvas A. Bernatonis ir kap. Vencus. Posėdyje vėl buvo keliama švietimo reikalai, Gimnazijos statyba, sielotasi bendruomenės reikalais, lietuviškumu, išmokamais dienpinigiais... Iš svarbiausių pranešimų paminėti: Kr. Valdybos pirm. kun. dr. J. Avižos, Gimnazijos direkt. kun. Br. Liubino, Kr. Valdybos reikalų vedėjo ir statybos komisijos atstovo A. Mariūno. Dar padarė pranešimą Švietimo Komisijos pirm. Tėvas A. Bernatonis. Pagal J. Avižą šiuo metu Vokietijos liet. bendruomenėje esą 3,096 nariai ir 50 apylinkių bei seniūnijų. Gyvomis tenka lankyti 29 apylinkes -- jos reguliariai moka solidarumo mokestį. Prie paskirų Vokietijos kraštų veikia dar šeši Valdybos įgaliotiniai -- buvo pasigesta išsamesnės veiklos. Pirmininkas nurodė, kad Bonnoje ir Karlsruheje (kur vokiečių įstaigos, turinčios ryšio su Vasario 16 Gimnazija) jaučiamas palankumas lietuvių reikalams. 1964 m. iš vokiečių įstaigų gimnazijai prašyta 70,000 DM. (per 17,000 dol.) -- reikia tikėtis, kad vokiečiai ištesės pažadą. Šiuo metu esama 10 vargo mokyklų ir Vokietijoje eina mokslus 42 lietuviai studentai.

Iš statybos komisijos pranešimo paaiškėjo, kad naujosios Gimnazijos statybos išlaidos siekia 790,000 DM. (netoli 200,000 dol.). Statybos nedateklūs siekia 133,200 DM., be to bendrai kasai buvo skolinta 47,406,88 DM., tad, kaip paaiškino apie vaju Gimnazijos direktorius kun. Liubinas, tenka surinkti 177,043,19 sumą (doleriais išiečių daugiau kaip 44,000 dol.). Liubinas pabrėžė: nepaisant pusės milijono DM sumos, skirtos lygiomis dalimis iš Bonnos pabėgėlių reik. m-jos ir Baden-Wuerttembergo krašto vindaus reik. m-jos, visvien lieka

minėta finansinė tuštuma ir ją tenka užpildyti. Pagrindinės viltys -- JAV ir Kanados lietuviuose. To vajuus reikalui jau netrukus balandžio 21 d. į JAV bei Kanadą vyksa Gimnazijos direktorius -- jo kelionei pritarė ir Kr. Valdyba ir Taryba.

Tarybos suvažiavime daugiausia kalbėta Gimnazijos bei statybos ar finansų klausimais. Buvo patvirtintos apyskaitos, sąmatos, iškelta keletas sumanymų. Valdybos kadencija pratęsta metams, o Tarybai nutarta rinktis kiekvienieriais metais balandžio mėn. Iš Tarybos narių, posėdžiuose gyviausiai reiškęsi dr. J. Grinius ir dr. J. Norkaitis, Jr. -- jų strėlės daugiausia siekdavo ar švietimo komisijos pirmininką ar finansinius reikalus. Išskėlus reikalą, kad Tarybos nariai mažai veikia, kad Gimnazijos vajui padėtų Vokietijos lietuviai, tie patys nariai čia pat suaukojo 2,055 DM. sumą. Posėdžiai baigti Tautos Himnu.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* THEODORE DRAPER, Harvardo ir Columbia universitetų profesorius, gerai išstudijavęs JAV ir Kubos santykius, paskelbė kad dar 1960 m. JAV vyriausybė Kubai buvo pasiūliusi ekonominę paramą, bet Castro paskutiniu momentu ėmė ir susitarė su Mikojanu. Draper negali atsisėbėti, kodėl šis faktas iki šiol buvo laikomas paslaptimi.

* BELGIJA, kad palaužus gydytojų streiką, paskelbė medicinos personalo mobilizaciją. Apie 2000 Belgijos gydytojų dirba greitosios pagalbos punktuose, bet neprimia pacientų kabinetuose ir ligonių nelanko namuose. Belgijos gydytojai streiku priešinasi vyriausybės įvedamai kontrolei dėl gydymo kainų ir kt.

* BRAZILIOJE ĮVYKUSIO PERVERSMO pasekoje, karinė vadovybė suspendavo konstitucines teises, kuriomis naudojosi pro-komunistinės organizacijos, kongreso atstovai ir kt. Be to, iš paskelbtų duomenų matosi, kaip kraštas buvo paruoštas komunizmo įsigalėjimui. Paėmus Braziliją, komunizmui būtų atdaros durys į bet kurią P. Amerikos valstybę.

* DEAN RUSK, Valstybės Sekretorius, buvo Valstybės Departamento sekretoriaus padėjėju tuo metu, kada toji įstaiga priešinosi gen. MacArthuro planams kaip greičiau laimėti Korėjos karą. MacArthuro kaltinimuose jau tada Dean Rusk buvo pagrindiniu taikiniu.

* SIDNEY POITIER yra pirmasis negras, gavęs aukščiausią filmų aktoriams skiriamą kasmetinę premiją -- Oskarą.

Premiją jis gavo už savo vaidmenį filme "Laukų lelijos" (Lilies of the Field).

Geriausia 1963 m. artiste buvo išrinkta Patricia Neal iš filmo "Hud".

"Tom Jones" -- geriausias filmas.

* NEGRŲ INTEGRACIJOS kova Clevelande plečiasi toliau, nežiūrint, kad miesto administracija buvo linkusi derėtis ir daryti nuolaidas.

Negrai paskelbė mokyklų boikotą vienai dienai, taip pat pa-

Diena iš dienos

*** B. K. NAUJOKO UZRAŠAI ***

PROFESORIUS BALČIKONIS kadai dėstė lietuvių kalbą teisės studentams, baigusiems nelietuvių gimnazijas. Pykdavo už aburdiškas klaidas. Vienas aiškinosi žodį "sėmenys" (linų sėklos) rašęs "siemens" todėl, kad matęs taip parašyta ant Kooperacijos Banko namo sienos. (Ten buvo Siemens & Schuckert bendrovės įskaba). Turbūt pamąsęs, kad banko pareigūnai gal ir iš tiesų sėmenis taip rašo, Balčikonis piktai numojo ranka ir tatarė -- et, visko prirašo...

Nėr ką kita sakyti ir paskaičius balandžio 1 d. kanadiškės Nepr. Lietuvos "spaudos apžvalgą". Tik anuo atveju Kooperacijos Bankas buvo nieko dėtas, o čia, mūsų žurnalistikos veterano redaguojamame laikraštyje, tokia neva spaudos apžvalga galėtų būti teisinama nebent tuo, kad tai buvo melaginga diena...

Esą, Dirvos 3-me nr. V. Rastenis, visada priešingas pozityviems sumanymams, rašė apie J. Kardelio petičijos sumanymą, tyčia sufalsifikavo jos turinį, sąmoningai nutylėjo jos tikslus, priskaičiavo išlaidų iki milijono ir aiškiai vedė į tai, kad sumanymas būtų numestas į krepšį.

Bet 3-me Dirvos nr. apie tą dalyką nieko nėra. Yra 15-me. Ar tai tik netyčia sufalsifikuotas šaltinio nurodymas, ar tyčia, kad būtų kebliau sugauti melagių dienos išdaigą? Jei tačiau kas suras ir 15-tą numerį, tai suras, kad apžvalgoi, tyčia ar netyčia, bet tikrai be atodairos sufalsifikuotai atpasakotas ir to rašinio turinys, ir išvada. Kurieams galams taip padaryta? -- Et, visko prirašo, anot Balčikonio...

Vieną petičijos tikslą, tačiau, tikrintojas ras iš tiesų nutylėtą. Būtent, kad parašų rinkimas turįs būti sąjūdis, kuris mus pačius pajudintų iš nuosmūdo. Čia tai jau (seime tik tarp kito paliesto) tikslo nurodymas, būdingas itin tiems, kurie patys abejoja praktiniu savo sumanymų tikslingumu, todėl ir teikia dar "atsarginį pateisinimą": išeis kas, ar neišeis, et vistiek veikime ką nors, kad būtų veikimo!

Jei ir tuo sumetimui pagrįsti sumanymai pozityvūs, tai štai dar vienas. Poromis ar ketveriukėmis susidėję, įsitaisykim po valti su rankine pompa kiekvienoj. Išplaukim į jūrą ar ežerą, pragrežkim valtyse po skylę, kad tekėtų į valtis po tiek vandens, kiek kuri pompa gali spėti išpumpuoti, ir -- spauskim! Kas negana greit pumpuos, -- nuskęs. Or būtų veikimo! Paskelbkim, kad neplauksim į krantą, kol rusai bus Lietuvoj. Galima eiti lažybų, kad visi laikraščiai rašytų ir televizijoje rodytų -- štai žmonės, kurių principas laisvė ar mirtis! Išiečių kas iš to, ar neišiečių, bet veikimas, demonstracija būtų argi ne originalesnė už vežimus petičijų?

skelbus boikotą didžiosioms May Co. ir Higbee Co. krautuvėms.

* KALBANT APIE INTEGRACIJĄ, daugelis politikų besistengdami laimėti negrų balsų, pamiršo, kad ir baltieji turi teisę bal-

suoti. Alabamos gubernatoriaus žygis į Wisconsin pirminius rinkimus ir kiti ženklai pradeda aiškiai rodyti, kad integracijos klausimu balsuotojai yra pasiryžę pasisakyti lapkričio 2 d. rinkimuose.

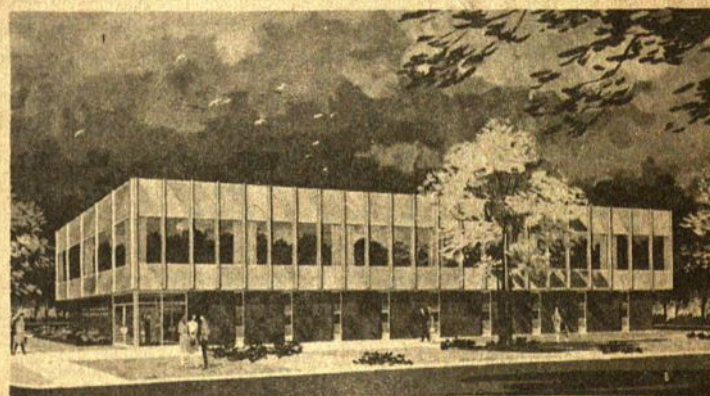
DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ!

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS. NĖS DIVIDENDA NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

SIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS. KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU. NĖS IŠ TO PRAGYVENA.

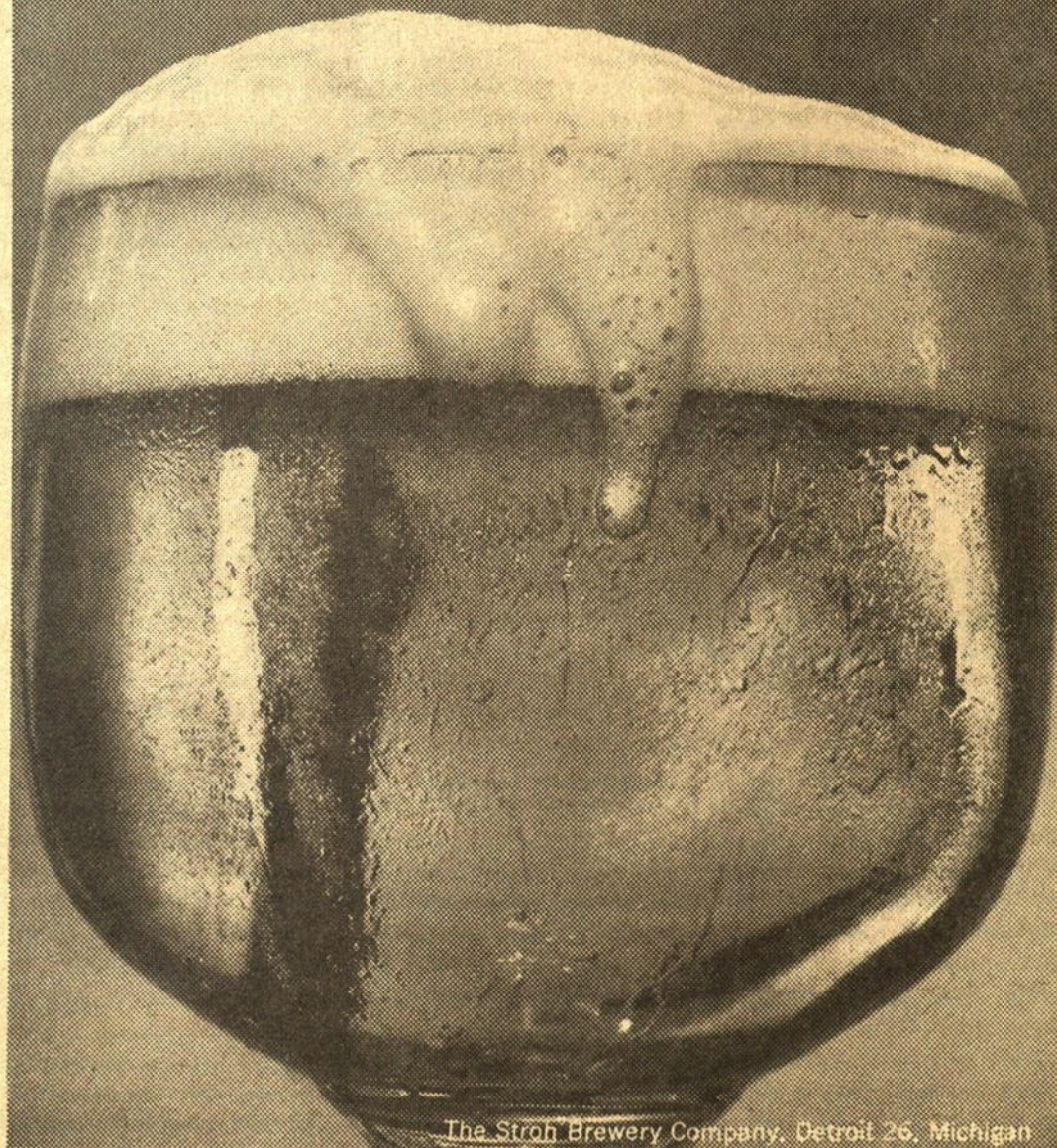
ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, sekretorius

Chicago Phone: 212-1395; Suburban Phone: 656-6330

tastes like other beers
wish they could!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

Stroh's with fire-brewed flavor
AMERICA'S ONLY FIRE-BREWED BEER

Mutual Federal Bendrovės rekordas

MOKAME
4 1/2%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigų galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD -- CHICAGO 8, ILL.

Phone: Virginia 7-7747

John J. Kazanaukas, Pres.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO. 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiurkė.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Išeina: pirma-
dieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiurkė, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikūnas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

SPAUDOS LAISVE IR TEISE ŽINOTI

Mažo miestelio, Chesterio, Ilinojuje laikraštis Sun rašo, kad -- "laikraštis bus nuo kitų prekybinių užmojų skiriamas tuo, kad laikraštis yra agentūra, per kurią vykdomos konstitucinės garantijos -- Spaudos laisvė ir žmonių teisė žinoti". Tame žmonių teisei žinoti" patarnavime glūdi priežastys, dėl kurių laikraštis ir jo redaktorius išvadinami visaip, tik ne angelais, nes gi žmonių teisei žinoti" patarnavimu laikraštis dažnai nusižengia neliečiamajam "status quo".

Ši kartą ne tiek svarbu, ką atremti, ką apginti tuo posakiu norėjo Chesterio Sun Redaktorius. Nejuokiamis jis pataikė ir į mūsų laikraštinės misijos jautrias vietas.

Spaudos laisvės klausimą liečiant, dažniausia turime galvoje konstitucines žodžio, susirinkimo ir spaudos laisvės. Tai graži, brangi dramblio kaulo lazda, auksinė rankena. Tik su lazdomis ta bėda, kad jos vis turi -- du galus. Laisvė tai laisvė, bet ją naudojančias eina be galo siauru, besisupančiu lieptu. Tas lieptas supasi nuo emocijų, ambicijų, pretenzijų, savimylės audrų.

Mūsų spauda stengiasi laikyti aukštai iškeltą gražų patriotinių jausmų vainiką, kuriame įpinti gražiausi mūsų veiklos žiedai. Ką nesukursime, ką nedarysime, ko sieksime ir ką prisiminsime, viskas privalo būti -- tip-top.

Tas aukštai iškeltas gražusis vainikas nesilaiko ant vieno spaudos laisvės stiebo. Jis dar yra "sustiprintas" ir palaikomas juostomis, kurių galai randasi labai įvairaus būdo žmonių rankose. Tik žodis nepatiko, skamba prie juostos pririštas varpelis.

Kiekvienas suskaičiavęs savo laikraščiu reiškiamas pretenzijas, gali puikiai žiūrėti, kokiose spaudos laisvės sąlygose dirba lietuviškų laikraščių redakcijos. Komentariai nebereikalingi...

O kaip su žmonių teise žinoti?

Užtinkame ir mūsų spaudoje atvirų, tiesių, tam tikros idėjos vedinių minčių. Žinome ir sutinkame, kad gi yra taisytinių reikalų.

Bet yra viešų blogybių, kurių nei drąsiausios redakcijos nedrįsta iškelti. Blogiausia, kad tai žino tie, kurie tuo naudojasi, toliau blogybėn klampdami. Mūsų skaitytojai turi teisę žinoti ir matyti medalių gražiąją pusę. Bet vengiama pažvelgti pro kitos pusės rūdį, kurios dengia -- "status quo".

Tai nėra alkanos mintys, pasinaudojus vieno laikraščio sakiniu. Tai yra ir mūsų laikraštinės misijos rūdys, kurias valyti reikėtų visos mūsų visuomenės naudai, jos "teisei žinoti" respektuojant.

Bet -- laikas baigiasi. Reikia imtis darbo ir žiūrėti į paštą atėjusių vokių derlių. Žiūrėti, -- kas gero mūsų visuomenėje. (J.Č.)

MŪSŲ REZOLIUCIJOS YRA ĮSTATYMŲ PROJEKTAI

Prieš kiek laiko Dirvos buv. redaktorius K.S. Karpius teigė, kad senatorių ir kongresmanų pasakytos kalbos esančios svarbės už jau įneštas rezolucijas JAV-bių Kongrese Lietuvos ir kitų Pabaltijo kraštų laisvinimo reikalui. V. Rastenis savo laiške, kuris įdėtas Dirvos balandžio mėn. 3 d. numerioje, K.S. Karpius teigimą kiek patikslina, sakydams, kad "rezolucijos projektas lyg būtų įsipareigojimas ant formalus vekselinio popierio, o viešas pareiškimas -- tik paprastas skolos raštelis ar žodinis pasižadėjimas".

Prieš vienerius ir maždaug porą metų teko būti ir kalbėti rezolucijų reikalu beveik visose didesnėse krašto lietuvių bendruomenėse. Ne kartą buvau klausas, kaip įvairios lietuvių grupės laikosi šiuo klausimu. Tada minėjau ir sakiau ir galiu tą patį pakartoti ir dabar, kad ALTS-gos narių tarpe turidu daug gerų bičiulių ir kad beveik visi žinomesni ir aktyvesni tos organizacijos nariai rezolucijų žygį remia. Porą kartų buvau pastatytas į keblį padėti. Susirinkimų dalyviai klausė: "O kaip su V. Rasteniu?" Ši kartą V. Rastenis ir "puola", mane ir šiek tiek "gina". Dėkingas jam ir už "puolimą" ir už "gynimą". Tai duoda progos pasisakyti rezolucijų reikalui ir kai ką iš viso to žygio daugiau ar mažiau paryškinti, paaiškinti, papildyti. Priešingu atveju gal visam tam nė nesurasčiau laiko.

Senatorių ir kongresmanų kasdieninėje kalboje mūsų rezolucijos yra įstatymų projektai (legislation). Visi įstatymų projektai JAV-bių Kongrese patiekiami rezolucijų forma. Visos tos rezolucijos skirstomos į kelias grupes, ir kiekviena grupė turi savo vardą. Vienom rezolucijom procedūra kiek didesnė ir ilgesnė, negu kad kitoms. Be abejo, visų tų rezolucijų tarpe egzistuoja iki tam tikro laipsnio ir gradacijos klausimas.

Visiems gerai žinomas Pavergtų Tautų Savaitės reikalas. Visas šis klausimas buvo patiekiamas Kongresui rezolucijos forma 1959 metais. Rezolucija buvo priimta ir ji tapo įstatymu (Public Law 86-90), kuris buvo įtrauktas į statutą -- 73 Stat. 212. Tai tik vienas pavyzdys ir parinktas toks, apie kurį beveik visi daugiau ar mažiau žinome. Mūsų rezolucijų kelias yra labai panašus į virš minėtos rezolucijos kelią.

Veltui visų tų dalykų ieškotumėm krašto konstitucijoje. Jyten nėra. Visų smulkmenų ir taisyklių nė nebūtų įmanoma sudėti į konstituciją.

Ar pilnai ir iki kokio laipsnio įstatymai vykdomi, -- čia jau kitas reikalas. Prezidentas J.F. Kennedy ir Public Law 86-90 pilnai nevykdė. Jei viena iš mūsų rezolucijų bus priimta, bus Kongreso ir mūsų pareiga prižiūrėti, kad krašto administracija tai įgyvendintų.

Leonardas Valiukas

"KELEIVIO" VEIDMAINYSTĖ

Vietoj įdėti žinutę apie prez. A. Smetonos minėjimą, kurį rengia Bostono keliolika organizacijų, "Keleivis" Nr. 5 įdėjo A. Valucko straipsnį, dergiantį ne tik buv. prezidentą, bet ir rengėjus. Girdečiau, kad A. Valuckas yra buvęs Lietuvos agronomu. Nesinori tikėti, kad Nepriklausomos Lietuvos aukštoji mokykla išleisti tik tiek išmokslintą žmogų. Tokių be jokios kultūros straipsnių galėtų geriau parašyti asmuo baigęs Šalų Žem. ūkio mokyklą. Jis net durneliais laiko minėjimo dalyvius,

Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga Lietuvos konsulato New Yorke ir Lietuvos Laisvės Komiteto suruoštame priėmime grupė svečių. Iš kairės: LLK pirm. V. Sidzikauskas, S. Abraitienė, New York Times redaktorius Z. Toliušis, J. Šimutienė, ALT S-gos pirm. V. Abraitis, Peru konsulo žmona, Latvijos Laisvės Komiteto narys V. Masens, R. Budrienė ir E. Čekienė. V. Maželio nuotrauka

MENO FESTIVALIS ADELAIDEJE

A. Gučiuvienė, žinoma dar Nepr. Lietuvoje kaip solistė, dainavimo mokytoja ir Lietuvos Aldo muzikos kritikė. Ji Adelaidėje daug padėjo sol. G. Vasiliauskienei pasitobulinti dainavime, nes kelis metus buvo jos mokytoja. Šiuo metu ji turi savo dainavimo studiją Adelaidėje.

Pusmilijoninė Pietų Australijos sostinė Adelaidė yra pasidariusi didelių meno užsimojimų vykdytoja.

Kovo 7-21 dienomis australų meno ir vietos valdžios atstovai suruošė jau trečią Meno Festivalį. Tokie renginiai vykdomi kas antri metai. Antrasis, 1962 m., festivalis praėjo dideliu pasisekimu ir tas padarėsi organizatorius dar didesniu mastu pasirodė išiais metais.

Adelaidė yra ideali vieta tokiems parengimams ir mūsų didmiesčiui Sydney'ui ir Melbourne'ui teko užleisti jai pirmenybę.

Pasipuošusi vėliavomis, plakatais, gėlėmis, spalvotomis lempų ir prožektorių šviesomis ir gavėse muziką skleidžiančiais garais, Adelaidė dviejų savaitių bėgyje gyveno pakilia šventiška nuotaika. Lėktuvai atskraidino visą eilę svečių artistų: kompozitorius, dirigentas, dramaturgų operų artistus, šokėjus, dailininkus.

Iš laivų bei traukinių taip pat kėlė kojas programų dalyviai ir svečiai, atvykę lankyti teatrų, galerijas ir t.t. Buvo suvežta daugybė brangių ir retų eksponatų įvairioms parodoms, kartu su butaforija ir dekoracijomis teatrams. Viešbučiai, net ir priemonės, pristigę patalpų.

Iškilmų parado metu mirgėjo puiki kostiumuota eiseną. Muzikali lydinč žygiu uniformuotose organizacijos, kitataučiai su vėliavomis tautiniuose drabužiuose. Jų tarpe plevėsavo ir mūsų trispalvė, nešama jaunimo.

Skaitlingi renginiai, kurie vyko teatruose, koncertų salėse, atdarose estradose, bažnyčiose, galerijose ir net didžiųjų prekybos namų salėse.

Simfoninės muzikos mylėtojai turėjo progos pasidžiaugti šešiais simfoniniais koncertais, kurių aukštą vertę ir programos lygį nusako dirigentų vardai: italas Alceo Galliera, anglas Sir William Walton ir John Hopkins ir, žinoma, vietinis dirigentas Henri Krips.

Aštuni instrumentalinės ir vokalinės kamerinės muzikos

kurie prie tų minėjimų prisideda.

Kaip Keleivio redaktorius Sonda su Valucka besistengs vistik rimtas prez. Ant. Smetonos 20 metų mirties minėjimas įvyks iškilmingiausiai. Visuomenė žino Sondas-Valucko muziką...

I.V. Boston

koncertai taip pat sutraukė gausias auditorijas. Čia pat pažymėtinas The Deller Consort -- vokalinis ansamblis.

Pirmą kartą Australijoje suskambėjo žinomo anglų kompozitoriaus Benjamin Britten masyvus veikalas "War Requiem". Jį atliko Sydney'aus Simfoninis orkestras, trys jungtiniai chorai ir solistai. Dirigavo Sir Bernard Heinze.

Festivaliui buvo paruoštos trys operos: Verdi "Macbeth", Bizet "Carmen" ir anglų kompozitoriaus Sir William Walton "Troilus and Cressida". Aštuoniolikai šių operų spektaklių bilietai buvo išpirkti gerokai iš kalno.

Macbetho vaidmenį pasigėrėtinai atliko australas John Shaw, dabar pirmaujantis baritonas Covent Garden operoje. Jo partnerė ukrainietė Tais Taras, dabar gyvenanti Australijoje, palyginamai gerai atliko sunkią dramatinę ir vokalinę atžvilgiu Lady Macbeth partiją. Operą dirigavo W. Stiasny.

"Troilus and Cressida" muzikiniai moderni opera. Turinys paimtas iš Trojos ir Graikijos kovų. Cressidos vokaliai sunkių vaidmenį atliko australė Marie Collier, kuri yra ir viena pirmiausių solisčių Covent Garden ir Royal Opera House Londone. Troilus vaidmenyje anglas - tenoras Richard Lewis, nors ir labai reklamuos, vokaliai ir vaidybiškai nepilnai prilygo savo partneriui. Operą dirigavo Joseph Post.

Bizet "Carmen" švystelėjo amerikietė Jean Madeira. Italas tenoras Nicola Filacuridi buvo J. Madeiros partneriu dainuojant su ja toje operoje Prancūzijoje ir Austrijoje. Jis atliko taip pat Don Jose partiją ir šiame festivalyje.

Balerui atiteko dvylika spektaklių. Ypatingo pasisekimo susilaukė vieno akto naujai sukurta baletas "The Display". Jo pagrindiniu motyvu paimtas Australijos "šokantis" paukštis "Lyra", kurį atlieka šokėjas vyras.

"The Display" yra trijų australų veikalas. Choreografija -- Robert Helpmann, muzika -- Malcolm Williamson ir dekoracijos dailininko -- Sidney Nolan.

Robert Helpmann yra žinomas dramaturgų ir kino aktorius ir baletui šokėjas ir šį savo baletą dedikavo artistei Katharine Hepburn. Veikalo choreografija ir dekoracijos tikrai įnešė daug naujoviškumo į šį kūrinių, tačiau dėl kai kurių drąsių, sakyčiau seksualinių momentų, iššaukė paskirų žiūrovų kritikos. Kiti du baletai moderniškas "Jazz Spectrum" ir Čaikovskio "Auroras Vestuvės" kėlė skaitlingų žiūrovų užtarnautus pasigėrėjimus. Australijos baletu pagrindiniai šokėjai: Kathleen Gorham, Marilyn Jones, Garth Welch, Bryan Lawrence ir keletas kitų yra aukšto lygio menininkai, visi yra šokė žinomos Europos ir kitų kontinentų baletų teatruose.

A. GUČIUVIENĖ

Svarbią vietą užėmė W. Shakespeare drama "King Henry V", kuri buvo kas vakaras vaidinama specialiai tam pastatytame didžiulame teatre - palapinėje.

Pragos "Juodojo Teatro" vaidinimai irgi buvo sausakimšai lankomi. Tai yra visai naujoviškas scenos menas, kur ultravioletinių spindulių pagalba, reikalui esant, aktoriai veikia nematomi, arba visai išnyksta, bet... daiktai įgauna scenoje judesius ir "vaidina".

Įdomūs buvo ir kiti spektakliai kaip pav. vietinės "Intimate Opera" ir vietinio National Ballet pastatymai, 13-jo amžiaus muzikinė drama "The play of Daniel" ir keletas kitų dramų veikalių.

Iš Naujosios Zelandijos 50 asmenų "Maori" (Čiabuvių) ansambelis vaidavo savuosius šokius ir muziką.

Didelio pasisekimo susilaukė Australijoje gyvenanti plačiai žinoma latvių šokėja Vija Vetra. Ji, šokdama solo ir su savo mokiniu, demonstravo indų, ispanų ir religinius šokius. Malonu pamatyti, kad jos kolektyve užtikime lietuvaite -- Giedrė Kalpokaitė. V. Vetra daug kartų lankėsi su gastroliomis Europoje ir kituose kontinentuose ir numato greitai laiku vykti į JAV.

Daug specialių ir labai įdomių pramogų ir vaidinimų buvo suorganizuota vaikams, pav. Lėlių teatras, prancūzų kilmės vaidinimas "Son et lumiere", "Mum-ba Jumba" etc. Nestigo ir puikiai paruoštų vaikų chorų. Daugelis tokių parengimų vyko priešpriešinėmis valandomis, lygiai kaip ir eilė įvairių tautų liaudies dainų rečitalių: lenkų, ukrainiečių, airių, keltų, australų baladžių ir kitų.

Lietuvių liaudies dainas atliko dainininkė G. Vasiliauskienė.

Nuo sutėmų iki vidunakčio Elder Parko pakilioje įvairiaspalviai apšviestoje estradoje kas vakarą vyko įvairios programos. Čia dalyvavo daugelio tautų chorai ir liaudies šokių ansambliai: lietuvių, lenkų, latvių, rusų, jugoslavų, ukrainiečių, čekoslovakų, olandų, vokiečių, vengrų, airių... dūdų, škotų ir kt. orkestrai, baletui šokėjai... o čia pat upėje, spalvotiems fontanams trykštant, sportininkai demonstravo tiesiog profesionalinį vandens sportą.

Iš daugybės įvairių parodų tenka atžymėti: paveikslų (atsiustų net Karalienės 40 eksponatų Peter Stuyvesant kolekcija, paskirų žinomųjų dailininkų ir pan). Dabartinė amerikiečių tapyba, keramika, skulptūra, grafika, tarp tautinis vaikų menas, gotikos menas, eskimų menas, aukso sidabro ir kristalo išdirbiniai, retų daiktų kolekcijos, foto parodos...

Be to dar buvo suruošti trumpi dramos ir dailiojo žodžio seminarai, gėlių šventė ir didžiųjų vyno gamyklų nemokami publikai "wine and brandy tastings".

Užbaigiant šiuos aprašymus, malonu konstatuoti, kad ir mūsų tautiečiai įnešė į tą šventę savo duoklę, kuri susumavus, atrodytų tokia: kelių dešimčių tautų vėliavų tarpe plevėsavo mūsų trispalvė, eisenoje dalyvavo lietuviškais taut. rūbais pasipuošę jaunimas. Prie Torrens upės skambėjo mūsų chorai ir mirgėjo tautiniai šokiai. G. Vasiliauskienė atliko liaudies dainas, G. Kalpokaitė šoko V. Vetros trupėje, balerina Ramona Rataitė dalyvavo baletui ir operos baletu pastatymuose, o smulkininkas P. Matukas, kuris yra valstybinio Simfonijos Orkestro dalyvis, ypatingai buvo įjungtas į festivalio muzikinius parengimus.

Prof. dr. Antanas Maceina

NIEKSYBES PASLAPTIS

svarsto Vl. Solovjovo supratimą, kas yra antikristas ir kokia jo rolė bei apraiškos pasaulio istorijos kūrime.

"Ši autoriaus studija norėtų būti... antikristinių užmačių atidengimas" (A. Maceina).

Išleido Ateitininkų Federacija, 916 Willoughby Av., Brooklyn, N. Y. 11221. Gaunama leidyklos adresu ir pas platintojus. Kaina 4.00 dol.

SKAITYK IR PLATINK DIRVĄ

SENIAUSIO AMERIKOJE OPERETES CHORO METINIS KONCERTAS

ĮVYKSTA

1964 m. balandžio 18 d., 7 val. vak.

Apreiškimo parapijos salėje

No. 5th St., Brooklyn, N. Y.

Programoje:

OPERETES CHORAS

vad. muziko Mykolas CIBO

Solistė Irena STANKUNAITĖ

Aktorius Kazys VASILIAUSKAS

Po programos šokiai grojant Romo BUTRIMO orkestrui.

Veiks bufetas.

Auka -- 2 dol. asmeniui. 1 dol. studentams.

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

Nidos tremtinio atsiminimai

Kaip danguje, taip ir ant žemės.

Jeigu jūs tikite mūsų buržuazinių nacionalistų propagandai, kad tik bolševikinio Kremiaus imperijoje mūsų patriotai yra beteisiai, vis provokuojami ir areštuojami, kalinami ir baudžiami, nuolatiniėje policijos priežiūroje laikomi, tremiami į Sibirą ir kitas vorkutas, tai tokia jūsų apšvieta yra trumparegė ir vienąšališka. Panašiai buvo ir Nepriklausomoje Lietuvoje, ypač smetoninio režimo laikais. Čia taip pat mūsų patriotai, net nepriklausomybės kovų savoriai buvo beteisiai, šaudomi, provokuojami ir areštuojami, kalinami ir baudžiami, policijos priežiūroje laikomi, tremiami į prievartines sklandymo darbu stovyklas Nidoje ar į kokią tolimą Lietuvos apskritį alaus tresto pilstytuvių direktoriais.

Iš tikrųjų, baisūs ir žiaurūs buvo laikai!

Ir vienas iš tokių nukentėjusių ir daug iškentėjusių buvo mūsų aviacijos populiarius majoras ir sklandytojas Jonas Pyragius, kuris dabar net tolimoje Australijoje gyvendamas dar negali visų tų velniavų pamiršti. Ir teisingai! Kaip matyti iš trijų atkarpinių jo atsiminimų pluoštų, išspausdintų šių metų pradžioje Chicago dvisavaitiniame "Laisvosios Lietuvos" laikraštyje, jis turėjo labai daug iškentėti neteisybės ir valdžios sauvallavimo aktų, ir visa tai atsitiko laikotarpyje, kurį mes daugelis vis dar žiūbui tebevadiname laisvu, nepriklausomu ir net laimingu.

O jam, ir ne jam vienam buvo kitaip. Nei laisvės, nei nepriklausomybės, nei laimės! Ir dėl to, kad 1934 m. birželio 7 dieną (teisingiau, naktį...) Kaune įvyko tam tikri įvykiai. Valdžia tuos įvykius pradžioje naiviai mėgino dangstyti "bandomojo aliarmo" vardu. Kiti juos vėliau vadindavo voldemarininkų perversmo ar pučo bandymais. O maj. Jonas Pyragius dabar sako, kad "imant platesnę prasmę", - "visą reikimą būtų galima pavadinti ir taip: mėginimas prievarta sutaikyti A. Smetoną su A. Voldemaru"...

Ir jis prideda pastabą, kad "visa tai dar laukia savo istoriko".

Dažnas esame mėgėjai skaityti visokias istorijas. Bet aš jau nustoju tikėti, kad mes greit, jei iš viso kada sulauksime "savo istoriko" tiems birželio 7, kaip ir gruodžio 17 įvykiams. Ir kas istoriškai aprašys daugelį kitų bandymų ką nors prievarta sutaikinti ar nušalinti? Mat, istoriko amatas yra gan rimtas ir ne visai lengvas. Istoriko studiją suprantame, kaip išsamų, visapusišką ir daugiau mažiau bešališką kokio nors įvykio, asmens ar laikotarpio ištyrinėjimą. Tada jis gali atlikti, tik turėdamas ko daugiau tikrų duomenų.

O iš kur tas būsimas istorikas jų turės, jei daugelis duomenų su laiku tėkme prapuola? Jau galėtų padėti teisingi ir bešališki šiaudien dar gyvų liudininkų atsiminimai. Bet abejoju, ar mes daug padedame mūsų būsiniams istorikams, kolkas surašydami labai nedaug ir vis tik trupmeniškus atsiminimų. Ir kiek jie gali būti patikimi, kada būna surašomi iš grynai asmeniškų požiūrių, arba iš pagiežos, arba labai suinteresuoto liudininko? Kokių fantastiškų ir nieko bendro su tikrove neturėjusių išvadų ateities istorikas galėtų prieiti apie gruodžio 17 perversmą, jeigu jis, pvz., remtųsi tik prel. M. Krupavičiaus jau perijodikoje išspausdintais atsiminimais apie tuos "įvykius"?...

Norėčiau tikėti, kad visa, ką pasakojo maj. J. Pyragius apie jam padarytas skriaudas ir savo iškentėjimus Kauno kalėjimuose ir Neringos kopų vorkutose, yra teisybė.

Negraužty abejonės kirminas ir dėl to, ką jis pasakoja apie vieną "pavojingą draugą" (taip jis ir savo memuarus pavadino), Kauno Apygardos Teismo prokuroro padėjėją, vardu Juozą, tariamąjį voldemarininkų bendramintį, bet iš tikrųjų blaiviausios rūšies provokatorių, kursčius jį prieš valdinei veiklai ir tuoju pat įpajiniojusį į saugumo organų rankas, vėliau demaskuotą ir perkeltą į mūsų sviesto eksporto tarnybą Maroke. Ir man rodo, kad tai bus tas pats "draugas" Juozas, ku-

ris po karo atvykęs Amerikonai-bai pasitaisė, virto politinės ir dvasinės moralybės kristalu ir paskutinį kartą, maždaug prieš dešimtį metų, viename Chicago lietuvių vienuolių dienraštyje prokuroriškai rašė smarkius straipsnius prieš "pagonį" rašytoją Vytautą Alantą ir mane, kaip "dvi-veidį Janusą", kurio vienas skruostas neva baltas, o kitas tai visai raudonas...

Pagaliau, norėčiau patikėti net ir tuo, kad to gvaus "draugo Juozo" pakurstytas, nerimo, pagiežos ir skausmo valandą, aktyvus gruodžio 17 perversmo dalyvis J. Pyragius pritarė sumanymui "gruodžio 17 d. perversmo dalyvių - karininkų vardu parašyti memorandumą buvusiam prezidentui Dr. K. Griniui" ir kad "jame turėtų būti išdėstytos perversmo dalyvių pažirtos ir priežastys, atvedusios į perversmą, mūsų lokesčiai, dabartinė padėtis ir mūsų nusivylimas" (!)...

Jankiškaiariant, visa tai yra labai amazing, stačiai wonderful.

Ir tik vienas debesėlis temdo mano pilną pasitikėjimą šauniais ir šamojingais maj. J. Pyragiaus memuarais, kaip vertinga medžiaga laukiamiems to laikotarpio ateities istorikams. To Pyragiaus, kurio jaunesnis ir per greit pasimiręs brolis buvo gabus lotynistas ir mano mokslo draugas iš Panevėžio gimnazijos, to mūsų šaunaus lakūno ir sklandytojo, su kuriuo ne kartą tekdavo susitikti kur nors prie baro, vėliau pirmojoje "tremtyje" Rytprūsioje, 1940 metais, dar vėliau toje pačioje Ullsteino leidykloje Berlyne, kur buvome darbininkai, ir kuris visada, kaip žmogus, būdavo draugiškas, šiltas, kupinas šamojaus ir tik vieną vienintelį kartą prieš pat karą Kaune mane gąsdino pranašystėmis, kad netrukus bus "didelis kraujo praliejimas", ir mįslingai davė suprasti, kad gali ir mano kraujo lašas kitas pasiliesias, nes esu nusikaltęs savo rašiniėjais. Kokiais, taip tada aiškiai ir nepasakė.

O šiaip, daugiau sportine prasme, jis pats apie save buvo sudėjęs skambų kalambūrą mūsų

Grupė chichagiečių, kurie rūpinasi koplytstulpio statybos darbais New Yorke Pasaulinėje Mugėje. Iš kairės: arch. J. Mulokas, pagal kurio projektą koplytstulpis statomas, Aldona Daukuvienė, Sophie Barcus radijo programos vedėja, kurios pastangomis Chicagoje jau surinkta statybai 2,500 dol., skulptorius Ramojus Mozoliauskas, V. Klevienė, F. Daukus ir statybininkas Valerijonas Šimkus, savo dirbtuvėje pagaminęs koplytstulpį.

aukštaitiškos kalbos tarme: - Pyrag's Jons, jam pilvel's plons...

O dabar savo memuaruose Jons ėmė ir pasakė. Ačiū, kad dar laiku, kol esu gyvas ir galiu iš kitos pusės paliudyti. Nors tas faktas yra menkiausia smulkmenėlė tačiau, kaip pagal patarę žinot, kartais ir mažas kupstas didelį vežimą išverčia.

J. Pyragius rašo, kad kai jis sėdėjo Kauno kalėjime, jo bylos Kariuomenės Teisme išvakarėse oficialus "Lietuvos Aidas" paskyrė jo garbei įžanginį, kur tarp kitko buvo pasakyta: "... tokie asmenys patys išsibraukia iš viešojo gyvenimo". Teismui, atseit, belikę tik pastatyti tašką Jono plonam pilveliui.

Kai advokatui J. Našlioniui gerai apgynus, Teismas jį nubaudė tik vienu ir jau su kaupu atsėdėtu mėnesiu, -- Jonas vėl buvo ištremtas į Neringos kopų vorkutą, vardu Nida, pradžiai ne anglis kasti, bet sklandytojams mokyt. Gi netrukus nuvykęs į Klaipėdą, jis sutiko tuometinį "Lietuvos Aido" redaktorių Igną Šeinių ir "prirėmė" jį dėl to įžanginio. Pyragius rašo, kad pri-

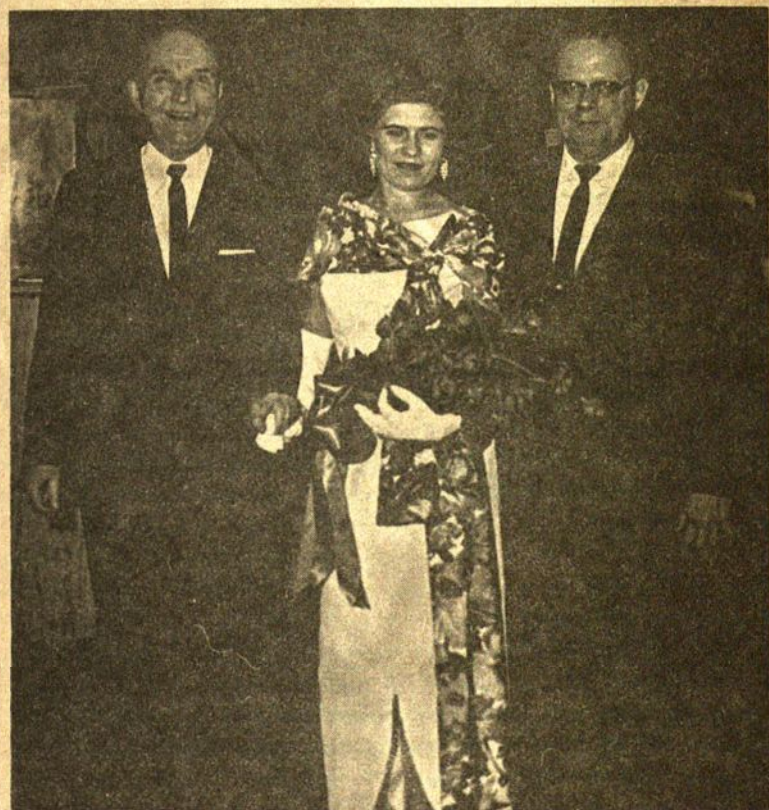
remtas šėinius "visais šventais gynėsi niekuo dėtas... Pasirodo, straipsnis buvęs užsakytas paties Teisingumo ministro Šilingo pas "LA" bendradarbi Bronių R. ir lieptas atspausdinti įžanginiu!

Kadangi tokiu vardu ir pirmąją pavadė raide "Lietuvos Aids", berods, nebuvo tada kitų bendradarbių, tai nėra abejonės, ką čia Pyragius turėjo galvoje. O man tai būtų visiškai puiki užuomina. Kada dabar mes "tremtyje" daugelis taip ilgimės garbingų praeities žygių, reikšmingumo, kadaise turėtos įtakos ir didybės, būtų beveik malonu girdėti, jog štai ir tu buvai ne koks pelų maišas ar tik šiaip eilinis žurnalistas, bet kad net "pats" Teisingumo ministras iš tavęs straipsnį užsakydavo ir jį liep-

davo atspausdinti oficialio veda-muoiu! Ot būtų nors viena proga ir man pasipūsti...

Deja, su skaudančia širdimi turiu pareikšti: kaip gerai būtų buvę, jeigu taip būtų buvę, - bet taip nebuvo.

Ignas Šeinius, geras rašytojas prozininkas ir neblogas žurnalistas, kaip žinoma, savo charakteryje asmenišką drąsą ugnimi nespindėdavo. Majoro Pyragiaus su visu jo sodriu tempera mentu "priremtas" prie sienos Klaipėdoje, gal Šeinius ir bus taip bandęs išsisukti iš pavojaus ir pėdas sumėtyti. Ir Ignas, matyt, gerai sumėtė, nors ir neperdaug džentelmeniškai, - tik kaip tada bar ant mirusiojo besibarsė. Ypač kai jis ne be humoro sugalvojo Pyragiui nurodyti tokį absurdišką ano įžanginio šaltinį.

Darliaus ir Girėno Lituanistinės Mokyklos Tėvų komitetas balandžio 4 d. Balio Pakšto salėje Chicagoje suruošė mokyklos tradicinį koncertą - vakarą. Programą išplėdė solistai Roma Mastienė ir Algirdas Brazis. Akomponavo Jonas Byanskas. Nuotraukoje menininkai išplėdė programą, iš kairės: Jonas Byanskas, Roma Mastienė ir Algirdas Brazis.

V.A. Račkausko nuotrauka

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA-

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. STREGA — Liqueur, Import. from Italy... 5th \$5.75
2. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediska... 5th \$3.98
3. NAPOLEON Vermouth, Import. from France... 5th \$1.19
4. Popular GERMAN VSOP Brand... 5th \$1.69
5. PORT, SOUTHERN, RHINE Wine... 5th \$.69

6. ST. REMY BRAND, Import. from France... 5th \$3.98
7. LIEBFRAUMILCH Wine... 5th \$.98
8. BORDEAUX Wine, Red or White... 5th \$.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

ŽIEMA

Marius Katiliškis

Iš premijuotos knygos ŠVENTADIENIS UŽ MIESTO

(6)

Belko eiti ir įieškoti žmonių. Už keletos ariamų varsnų, vos žiūrimal gumšio sėdyba. Jis mušėsi ten ir, šunų puolamas, pabėdė į langą. Negreitai atsiliepė iš vidaus.

-- Tai aš, Griciau, ar nepažįsti?

Tas gal ir pažino, tačiau būdamas pusgirtis ir neseniai užsnūdęs, nesuprato, ko reikia.

-- Susimildamas, atidaryk greičiau duris. Būk žmogus.

-- Pala, pala... -- susivėlusį galva pasitraukė nuo lango.

-- Radau ant kelio sušalusį žmogų. Nieko vienas nepadaro.

Ar nepadėtum kaimyne?

-- Ką aš jam padėsiu, jei jau sušalęs?

-- Nu, dar pusgyvis... Ne tiek sušalęs, kiek nusilakęs.

-- Tai mat, belsies dabar vidunakty su latrais, -- niurgė Gricius.

-- Latras ne latras, o suglobti reikia.

-- Kas toks, ar nepažįsti?

-- Kur nepažįsi Raizgio Petro?

-- Pone dieve šventai! Raizgio Petras, sakai? Tokio gaspadoriaus stūnus! -- nusigando šeimininkė. -- Eik į vidų, Ambrazai, apšilsi.

-- Tokio gaspadoriaus! Tam tu ir boba, kad nutvoktumėi niekus. Ar nežinai, kad tėvūnaitiai ir pridaro daugiausia iejū... -- mėgdžiojosi iš pačios Gricius. Šnirpšdamas ir niurgėdamas avėsi kojas ir siuntė į pačius pragarus visus nakties valiūkus. Ambrazas, trumpai nusakęs kas kur, klausėsi migdandžio svirplių čerpimo šiltame užkrosnyje ir laukė.

Petras tebegulėjo, kaip paliktas, kai jie privažiavo, kaip galint arčiau. Negaišdami įvertė ant šiaudais išklotų rogių ir paragino arkli. Gricius dar vis nebuvo atlyžęs ir bambėjo, kaip ubagas kruopas pabėręs. Ambrazas vis tebesvarstė.

-- O jeigu nebūčiau susipratęs ir nesugrįžęs jo įieškoti? -- ta mintis jam pasirodė tokia klaidi, jog nutarė tylėti kaip žemė, lyg jo paties rankų čia būtų prikišta. Ir jam pasidarė gera, kad vis dėlto išėjo kitaip. Giedrėjanti mintis jį liūliavo ir glostė motiniška ranka.

Tą naktį jis antrą kartą beldėsi Raizgio kieme. Nurišęs karčią seilę, Gricius garsiai samprotavo:

-- Tik neneškim vidun. Ūmai į šilumą jam negalima. Reikia guldyti kur nors vėsiui ir trinti sniegu. Tą tai aš žinau.

Šunys lojo, lakstė aplink, vėrėsi priemenės durys.

-- Ar primuštas? O Jezusmarijate! -- dusdama bėgo Raizgienė.

-- Kas jį muš, tokį vyrą? Užsnūdo sniege ir tiek... -- aiškino Gricius, ir Ambrazas džiaugėsi, kad jam nereikia šnekėti. Jis tikėjosi vėliau ką nors sugalvoti. Užteko to, kad Petras gyvas ir namie.

Jį trynė, bružino, purtė ir darė, ką išmanydami. Motina aikščiojo keliais eidama aplink, o tėvas šnypstė pro dantis:

-- Tai paršo šmotas! Paduok valią. Nu, palauk, aš jam nuengsiu kailį...

Po to susigalvojo Petrą išrengti ir visą gerokai patrinti. Pražiodė suvertė gurkšnį vyno. Buvo ir kitokių pasiūlymų, nes, kas ten žino, ar jis ne nuo degtinės neatsigauna. Gal jau viduriai išdege -- tokia pasiutusi smarvė iš burnos.

-- Prašom į vidų, kaimynėliai. Alaus šleisiu. Nešalsimmes prie

jo visą naktį, -- mojo ranka Raizgys.

Naktis jau taip ar taip šuniui ant uodegos. Kelios stiklinės, ir Gricius tratėjo, beveik džiaugdamasis motykiu:

-- E, ką tas reiškia tokiam vyrui? Atsigaus, nebijokit. Va, tik jau ausis, tik jau rankes pasūpus, kol pėgels. Aną žiemą aš tik taip kojas pašaliau ir tai maniau, kad pirštai nusilupinės. Gelia pašėlusiai. Nu, nebūty aptikęs žmogus, tai netrukty į ragą pavirsti, kaip andai Užvila su visom tarbom.

-- Juozapai šventas... -- gąščiojosi motina, atbėgusi iš priemenės, kur tebegulėjo Petras.

Ambrazas sėdėjo iškaitęs, atsisagstęs, tartum baigtuvėse sunkaus vasaros darbo. Buvo lengva ir šviesu. Jį traukė pilnai užsitarautas poilsis. Jis tik pasiteiravo, kiek laiko.

-- Ketvirta. -- atsakė Julė.

-- Naktis labai ilga, kaip metai, dar tik ketvirta?...

-- Tik jau niekur nesijudink. Pernakvosi čia. O dar išgersim. Juk Kalėdos ir mums, -- draudė senasis.

-- Tai gal taip ir padarysim... Ką čia tiek daug? Žinai, kol Petras pasigauso, kol ką... Kas važinos į mišką?... Taigi, sakau, kad prisėis man ant trečiųjų užsikarti. Nepaliksi ūkio be darbininko...

-- Nu, suprantama, kad nepaliksi, -- tvirtino Gricius, nelabai susivokdamas, apie ką eina šneka. Bet Raizgys suprato. Jo lūpa suvirpo, Palinko žila galva su nusivirusiais ūsais.

-- Aukso širdį turi, Ambrazai. Duok žandą.

Pakilęs ėjo įleisti šviežaus alaus.

-- Sėdėk, dėde. Aš jaunesis, -- Ambrazas paėmė iš senio rankų ąsotį. Julė trynėsi virtuvėje.

-- Aš pažibinsiu... Ar pyksti ant manęs?...

Rodos, kad ašara sublizgo merginos akyse. Ko ji gailėjosi -- Petro, ar dar ko nors, jis nesuovė? Tačiau tai ir nebuvo svarbu. Naktis tebesnaudė, susisupusi snieguose. Mirtina, didelė ir bežadė.

MENO PARODA LIETUVIŲ TAUTOS SUKILIMAMS PAVAIZDUOTI

Amerikos Lietuvių Menininkų Klubo ir Čiurlionio Galerijos suruoštoji Lietuvos 1963-1949-1950 m. sukilimams pavaizduoti konkursinė meno paroda buvo atidaryta šeštadienį, balandžio 4 d., Jaunimo Centre, Čiurlionio Galerijos patalpose, Chicagoje.

Lietuvių menininkų klubo pirmininkas Povilas Gaučys pasidžiaugė, kad 18 menininkų atsiliepė į kvietimą dalyvauti parodoje, kurioje pirmą kartą imasi pavaizduoti reikšminguosius mūsų tautos sukilimus prieš krašto okupantus.

Parodą atidarė Lietuvos generalinis konsulas dr. Petras Daužvardis, sveikindamas menininkus ir konkurso laimėtojus pasirinkta parodos tema.

Trumpai kalbėjęs savanorių kūrėjų vardu Juozas Tamulis išskėlė sukilimų galingą pobūdį, kur lietuviai niekeno neverčiami kovojo ir mirė dėl Lietuvos laisvės.

Iš trisdešimties atsakusių į dalyvavimo anketas tik aštuoniolika dailininkų išstatė 31 meno kūrinį. Beabejo, nelengva buvo į vieną parodą suvesti kraštutinius modernistus — ab-

ALEKSANDRAS MARČIULIONIS Prieš Aušrą. Laimėjęs II premiją.

LIUDAS VILIMAS

Partizano mirtis. Laimėjęs III premiją.

straktinio meno atstovus su klasikiniu ir realistinio meno garbintojais. Greta Monkutės-Marks abstraktinės tapybos ir Buračio abstraktinės skulptūros bei Ramonio pusiauabstraktinio darbo parodos temos rėmuose gražiai išsitemko šimtaprocentiniai realisti-

niai Rūkštelės sukilimo vaizdais-kompozicijomis. Greta impresionistinių Matuzonytės-Ingelevičienės kūrinių darniai derinosi postimpresionistinis Vilimo darbas "Partizano mirtis" — laimėjęs trečią \$250.00 premiją, arba Pautieniaus ekspresionistiniai sukurtas paveikslas "Partizanų prasilaužimas pro geležinę uždangą".

Premijoms skirti komisijs, sudaryta iš pirm. dail. V. Petravičiaus ir narių dailininkų J. Pilipausko ir J. Daugvilos, bei visuomenės atstovų prof. P. Čepėno ir arch. J. Muloko, slaptai balsuodami pirmos \$1,000 premijos visiškai neskyrė. Antrą premiją \$500 paskyrė skulptoriui A. Marčiulioniui už skulptūrą "Prieš Aušrą", o trečią \$250 — kaip jau minėjome dail. L. Vilimui už "Partizano Mirtį".

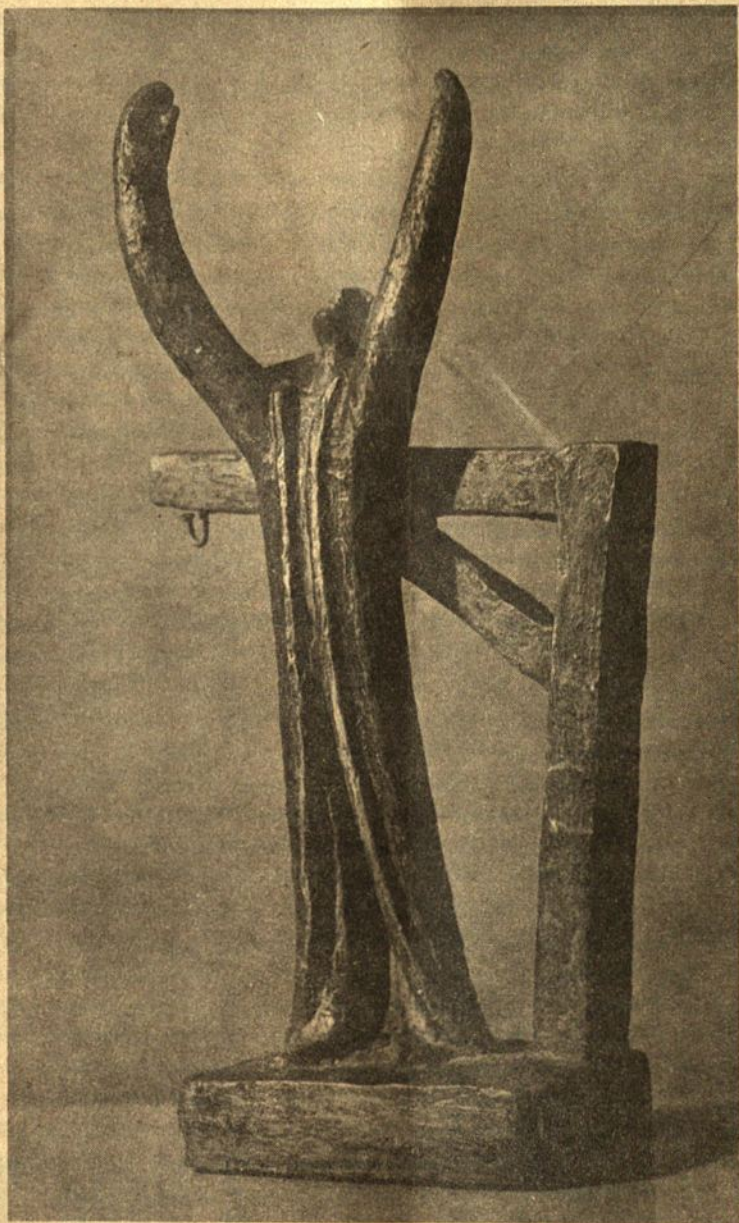
Paroda uždaroma balandžio 19 d. Visiems lietuviams pravartu ją aplankyti. V. A. Račkauskas

• Dail. Liudas Vilimas, užimamas display (dekoravimu) direktoriaus pareigas didžiulėje Pogue's kompanijoje Cincinnati, Ohio, keliom savaitėm kompanijos reikalais išvyko į Londoną, kur yra Anglijos vyriausybės svečiu ir dirba su anglų Designer Center suruošimui Pogue's krautuvėse British Fortnight parodos. Jis yra taip pat pakviestas aplankyti Skotiją ir kt. vietas.

Skulptorius A. Marčiulionis ir Lietuvos gen. konsulas dr. P. Daužvardis prie premijuoto kūrinio. V. A. Račkausko nuotrauka

J. DAGYS

Sukilėlio malda

KYLA VĖTRA ŪKANOSE

ALĖ RŪTA

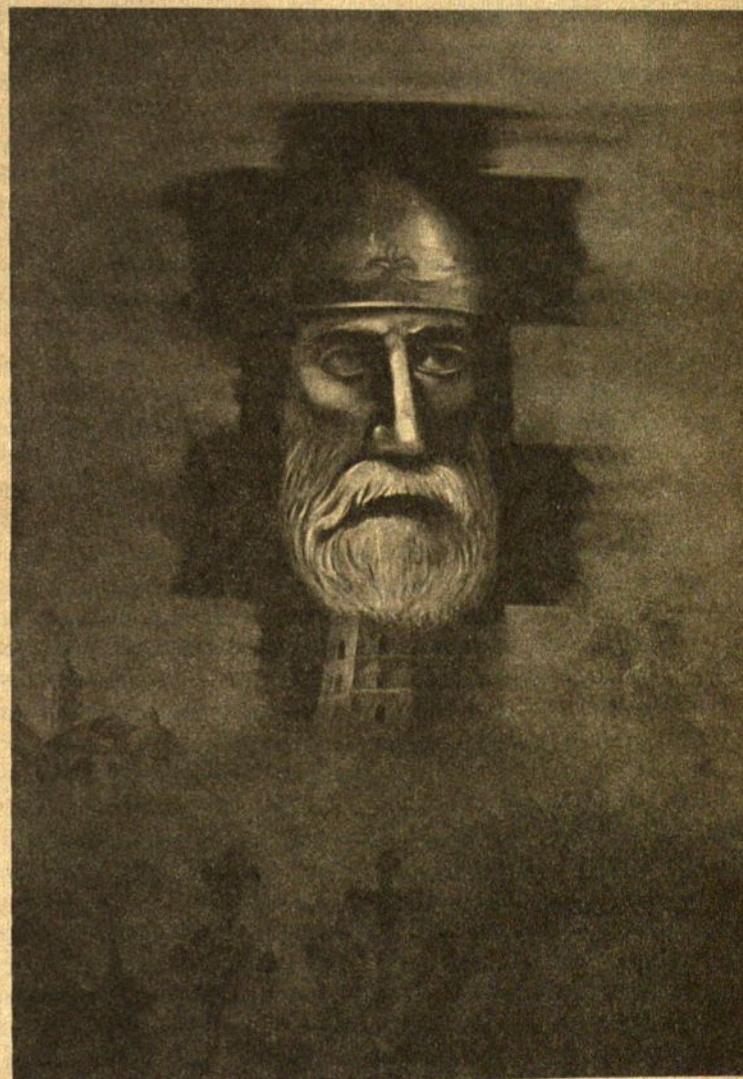
Los Angeles lietuviai šiemet yra laimingi: jiems teko pagerbti LRD-jos premijos laureatą M. Katiliškį, jiems buvo didelis malonumas premijos įteikimo iš vakarėse (bal. 4 d.) pamatyti V. Alanto 2-ųjų veiksmų pjesę "Kyla vėtra ūkanose", į sceną išvestą Los Angeles Dramos Sambūrio (su Vasario 16 Gimnazijai Remti 105 Būrelio, vadovaujamo S. Putkūnienės pagalba).

"Kyla vėtra ūkanose", kukliai pavadinta pjesė, yra vienas iš V. Alanto "Devyni Dramos Veikalai" vaidinimų, neseniai sukurto ir vos antrą kartą scenoje statomų (pirmą kartą Detroit).

Dalila Mackialienė, Los Angeles gyvenanti aktorė ir režisierė, čia parodžiusi savo talentus įvairioje šviesoje, įvairiais veikalais, su gerai apgalvotu pasirodymu ėmėsi pjesės "Kyla vė-

tra ūkanose"; juk negalima Alanto veikalą bet kaip pastatyti. D. Mackialienė man atrodo kaikiuriais atžvilgiais panaši į ilgąmetę scenos darbuotoją, detroitietę Z. Arlauskaitę-Mikšienę. Jos abi rodo daug meilės žodžiui ir scenai, abi rūpestingai atsidavusios tam darbui, ir abi aktorės — režisierės didžiai paslaugios betkuriui lietuviškai organizacijai, kuri tik pozityviais tikslais į jas kreipiasi pagalbos. Z. Arlauskaitė-Mikšienė yra jau daug nusipelniusi scenos darbų lauke; Dalila Mackialienė, turėdama prieš akis dar daugelį darbo metų ir savo entuziazmą, tikime, daug pasieks, nuolatos tobulėdama ir suteikdama didelio džiaugsmo lietuviško teatro pasiilgusiems ir jį įvertinantiems.

"Kyla vėtra ūkanose" yra pagrindinės veiklos Vilniuje iškar-

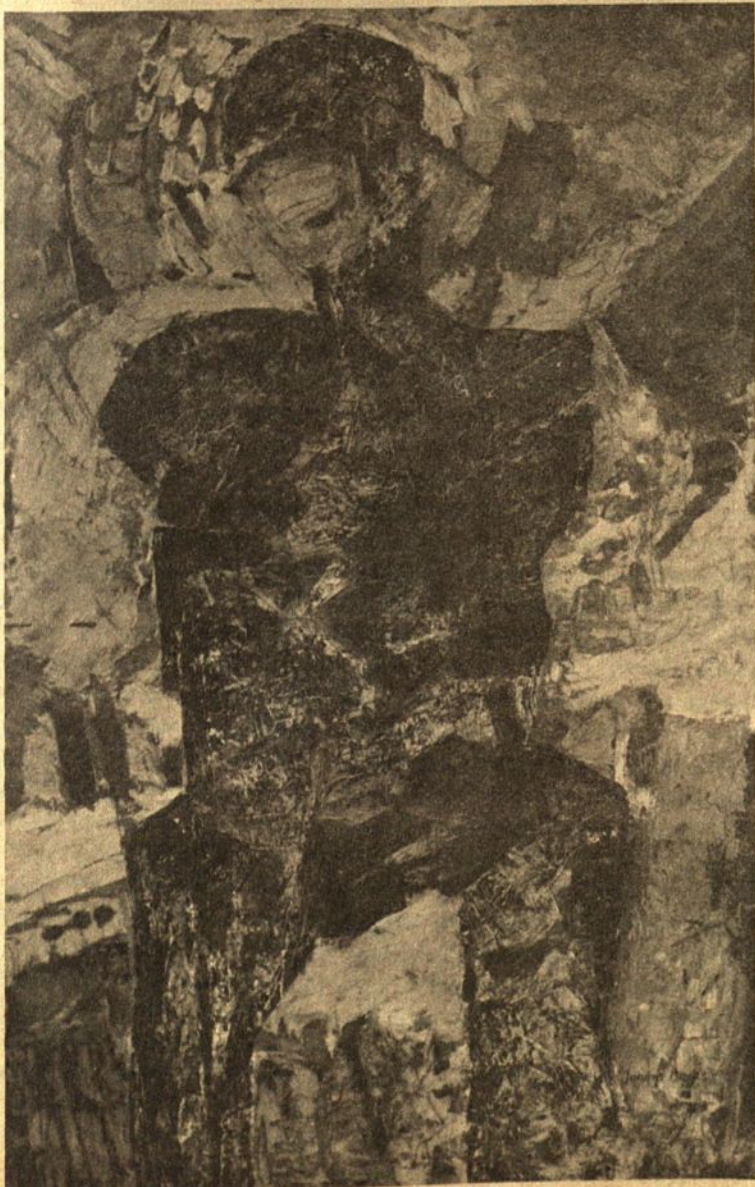
A. VAIKŠNORAS

Senoji Lietuva

pa, be apčiuopiamo laiko ir be sugestijų į kurią organizaciją. Tai spontaniška meilė Lietuvai ir Vilniui bei spontaniškas pasipriešinimas komunistų priespau-dai. Čia pavaizduojama tik viena šeima (batsiuvio, gyvenančio buvusio vienuolyno rūsy) ir jos draugai. Iš jų lūpų sužinome apie kruvinas ūkanas Vilniuje ir visa-

me krašte, bei kylančią vėtra, kylantį tautos pasipriešinimą tose ūkanose. Benas Trakys, senas vilnietis, savo monologais atšaukia ir tolimos istorijos kruvinas ūkanas Vilniuje, kurių yra buvę nemažai. Veikale sumaniai įpinta jaunos mergaitės drama daro

(Nukelta į 6 psl.)

JANINA MONKUTĖ-MARKS

Pamirštas partizanas

* JUOZAS F. GRIBAUŠKAS, St. Anthony Savings & Loan Assoc., eksekutyvinis sekretorius, švenčia 25 metų sukaktį ištikimo ir našaus darbo toje bankinėje įstaigoje.

Ta proga balandžio 18 d. (šeštadienį) 6 val. jam ruošiamas pagerbimas banko patalpoje 1447 So. 49th Court, Cicero. Dideliam lietuviškų darbų rėmėjui Juozui F. Gribauskui linkime sveikatos ir dar daug sekmingų metų.

PARDUODAMA populiaru taverna su namu. Labai geroje vietoje. 5 kamb. butas su garažu 2 automob. Užsikite ir stebėkite, koks tai pasėkmingas biznis.

2638 West 69 Street, Chicago, tel. GR 6-9891

Kyla vėtra ūkanose...

(Atkelta iš 5 psl.)

veikalą ne tik patriotiniu, bet ir giliai žmogišku.

Ar tie autoriaus iškelti aspektai -- patriotinis ir giliai žmogiškasis (meilės - neapykantos-pasiraukimo) vaizdingai pertekti scenoje? Ar žiūrovi buvo pagauti, ar jie suprato veikalo esmę? Nuo to priklauso vaidinimo pasisekimas ir aktorių bei režisieriaus teigiamas arba neigiamas įvertinimas. Šiame pastatyme publikos dauguma jautriai išgyveno V. Alanto mintis, vaizdžiai nukelti į senąją Vilnių, į komunistų prispaustą tėvynę, kur žiauriai prievartaujami visoki žmogaus jausmai. Vietomis vaidinimas žybtelėdavo tikru estetiniu atsidavimu, nors tokių momentų neperdaug. Į akis krito kai kurie nedideli techniški netobulumai (nežinia, autoriaus ar režisierės kaltė); pavyzdžiui, didelių gatvės demonstracijų triukšmo rūšys visiškai nesigirdi, kol neatveriamas langas; kartais kai mergaitė tik prieidavo prie lango ir jau šūksniai, ožės, dar lango nei nepravėrus. Bet tokie realybės netikslumai nedaug tepakaitė daugumos publikos pakilius išgyvenimus. Šiaip sceniniai efektai, režisierės sumanumu, buvo pagal sąlygas vykę ir žodžiams pridavę vaizdumo. A. Žalūno dekoracijos buvo pakankamai geros. Rūšys, su Goštautaitės statula, su batsiuvio statula, su durimis, vedančiomis į slaptus Vilniaus išėjimus, buvo gana vaizdus savo niūrumu ir paslaptingumu.

Iš aktorių į priekį prasiveržė šį kartą J. Janušauskas -- dėdės Beno rolėje, Danutė Vebeliūnaitė -- Mėgros rolėje ir Vincas Dovydas -- spekulianto rolėje. J. Janušausko paprastumas ir įsijautimas į žodį vietomis suskambėdavo nebe mėgėjiškumu. D. Vebeliūnaitė turi duomenų vaidybai tik šį kartą monologų gausybė trukdė jai gerai išmokyti visą rolę ir, tur būt, tai trukdė kairur geriau įsijauti. V. Dovydačiui reikėjo parodyti daugiau suktumo, klasingumo, kaip išdavikui -- spekuliantui, tautos atmatai; jo balsas buvo per šviesus ir skambėjo per daug nuoširdumo, kas netiko vaizduojamam charakteriui. Vladas Gilyas buvo pradžioje gana įtikinantis tėvas ir batsiuvis; vietomis, ne per jo kaltę, buvo jam nemažai tylos momentų, kuriuos visada tik vaidyba sunku ištempti. Be to, žodžiai per sapną buvo kiek dirbtinai ištartai. Juozas Raibys (Kęstučio rolėje) neblogas; tik kiek per mažai dramizmo. Juk tai kovotojas, mirtinai svarbus žygio akivaizdoje, paskui sužeistas ir mirštas. Liudas Medelis (Antano vaidmenį) buvo kiek dramatiškesnis, bet statiškas ir vietomis dirbtinis, silpnas už Kęstutį.

Režisierės padėjėjais buvo S. Batkiene ir K. Šakys.

Turint galvoje, kad sekančią dieną Los Angelese buvo didelė literatūros šventė, o tą patį šeštadienį nemažai žmonių nutraukė net trejos iškilmingos lietuviškos vestuvės, publikos gausumas tiesiog stebino. Tai rodė losangeiečių susidomėjimą rašytojo V. Alanto žodžiu ir režisierės D. Mackalienės to žodžio interpretacija. Galima sakyti, kad "Kyla vėtra ūkanose" pastatymas turėjo didelį pasisekimą. Taip pat, ir didelį tikslą: paremti Vasario 16-tos gimnaziją. Tam tikslui pasiaukoję pats autorius (atsisakydamas honoraro), režisierė, aktoriai, visi talkininkai, Būrelio vadovė S. Puikūnienė ir S. Pakus, kuris ta proga pasakė jautrų, gražų žodį.

DEVYNI DRAMOS VEIKALAI, išleista paties autoriaus Vyt. Alanto, gaunama adresu: 15369 Freeland, Detroit, Mich. 48227 ir Dirvoje.

LIETUVIŲ FONDO PELNO PASKIRSTYMAS

Lietuvių Fondo pagrindinio kapitalo pelno (nuošimčiai) \$3,000 už 1963 m. fondo įst. 30 str. tvarka paskirsta: LB Centro Vaidybai \$500,00 jaunimo grožinei literatūrai premijuoti; LB Kultūros Fondui \$1,450,00 Jonynienės vadovėliui "Tėvų Šalis", J. Minelgos eilėraščių rinkiniui ir L. Dambriūno veikalui "Lietuviškas Auklėjimas Šeimoje" spausdinti; Pedagoginiam Lituanistikos Institutui \$350,00 dėstomai medžiagai spausdinti; Lituanistikos žurnalui \$200,00 K. Donelaičio "Metų" dalies vertimui, kuris numatytas panaudoti Lituanistikos apie K. Donelaitį ir \$500,00 jaunimo sporto veiklai paremti. Lietuvių Fondo Taryba

BALFO DIREKTORIŲ SUVAŽIAVIMAS PHILADELPHIJOJE.

Pagal Balfio įstatus direktoriai turi posėdžiauti kas pusmetį. Šio pavasario direktorių suvažiavimas šaukiamas balandžio 18 d. Philadelphiaj. Suvažiavimas prasidės 10 val. ryto Lietuvių Muzikalinio Klubo salėje. Direktoriai turi posėdžiauti ne už kėlionę neatlyginama. Dėl tos priežasties buvo atsakyta šaukti suvažiavimą praeitą rudenį. Dėl didelių kėlionės išlaidų nebuvo drįsta šaukti tokį suvažiavimą Chicagoje, kurioje prieš 20 metų Balfas buvo įsteigtas. Direktorių suvažiavimo proga Philadelphiaj Balfio skyrius, vadovaujamas A. Bacho, rengia viešą vakarą.

GUŽAUSKŲ

BEVERLY HILLS GELINYČIA
GELĖS VISOMIS PROGOMS
2113 WEST 63rd Street
Chicago, Ill.
Telefonai:
PR 8-0833 ir PR 8-0831

Solistė Aldona Stempužienė, koncertavusi 1960 m. Argentinoje. Prie pianino Colon operos dirigentas Carlos Malloyer.

Worcester

SOLISTĖS ALDONOS
STEMPUŽIENĖS
KONCERTAS-RECITALIS

Jau artėja balandžio 26-toji diena, kuomet Worcer-

teriečiai ir vėl turės progos išgirsti savo pamėgtąją dainininkę iš Clevelando Aldoną Stempužienę.

Koncertas-recitalis įvyks Worcesterio Memorial Auditorium (Little Theatre), 3 val. po pietų.

Koncerto rengėjai ALT S-gos Worcesterio skyrius sparčiai ruošiasi šiam rengimui ir tikisi, kad Worcesterio ir apylinkės lietuviai parems šį retą koncertą savo atsilankymu.

Solistei akomponuos komp. Julius Gaidelis. Programoje yra numatyta ne tik pasaulinio masto, bet ir lietuvių kompozitorių kūriniai.

Po koncerto Maironio Parke įvyks susipažinimo su soliste vakarienė, į kurią yra kviečiami visi spaudos bei organizacijų atstovai.

Worcesterio lietuviams bus reta proga išgirsti šią aukštą lygio menininkę. Iki pasimatymo koncerte.

STATE FARM
MUTUAL
AUTOMOBILE
INSURANCE
COMPANY

THE BEST
FOR LESS!

Frank Zapolis

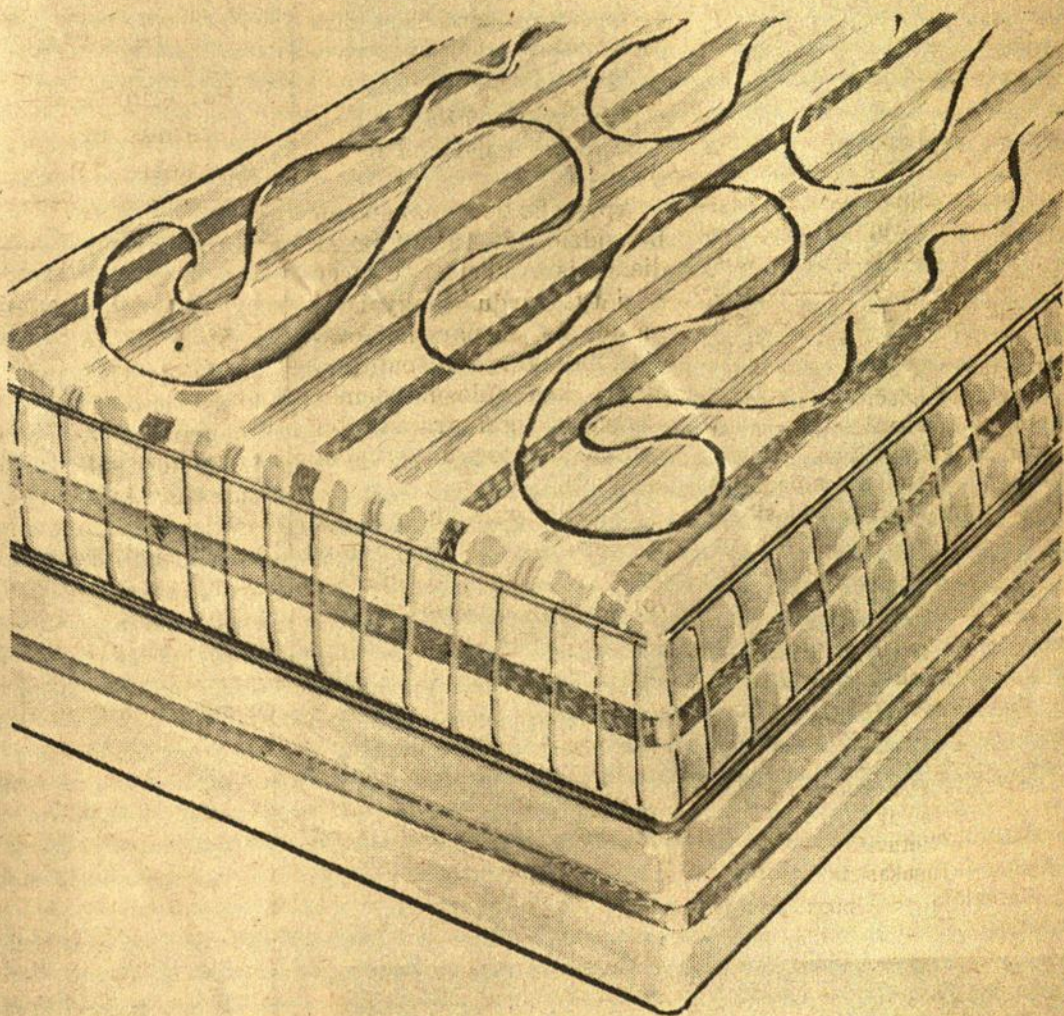
3208 1/2 W. 95 St.
CHICAGO,
ILL., 60642

Phone:
GArden 4-8654

Naudokite Eagle Stamps kaip pinigus visose 4 May Co krautuvėse!

MAY'S DOWNTOWN ON THE HEIGHTS PHARMATOWN SOUTHGATE **BASEMENTS**

Pavasarinio išpardavimo atrakcija!

2 dalių 'Buckingham' dygsniuotų paviršium matracai ir spyruoklių dėžės

ABI DALYS UŽ **59^{.90}**

Atskirai perkant
31.88 vienas

Žema, pavasarinio išpardavimo kaina! Liuksusiniu dygsniuotu paviršium, vidinių spyruoklių matracai ir pritaikytos spyruoklių dėžės. Pasirinkimas vienguboms ir dviguboms lovoms. Pasitikrinkite šiuos privalumus: Ekstra tvirtas dygsniuotas paviršius. Medvilnės veltinio pripildytas tvirtesnis komfortui. Nelūžta, pritaikyti šonai, niekad neįlinksta. Plastikinės rankenos ir ventiliatoriai ir plieninės spirалės!

NO DOWN PAYMENT. CONVENIENT TERMS ARRANGED.

BASEMENT DOMESTICS DEPARTMENT, THE MAY COMPANY, DOWNTOWN AND BRANCHES

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRASTUS SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U.S. Department of Justice ir paskelbta U.S. Department of Commerce

Cosmos Parcel Express Corp.

3212 So. Halsted St., Chicago, Ill., 60608
Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

IR
Marquette Gift Parcel Service

2439 W. 69 St., Chicago, Ill., 60629
Tel. WA 5-2737 ir 225-1864

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius, patikrinkite mūsų kainas.

Istaigos vedėjai: EDV. ŽUKAUSKAS IR VYT. ŽUKAUSKAS
Abiejose skyriuose galima užsakyti maisto siuntinius iš Danijos, taip pat akordeonus, siuvas ir rašomas mašinas iš Europos ir įvairias prekes, net šaldytuvus ir automobilius iš SSSR sandėlių.

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

• LB Clevelando I Apylinkės metinis - visuotinis susirinkimas įvyks balandžio 19 d. (sekmadienį), 12 val. Lietuvių svetainėje — 6835 Superior Ave.

Darbotvarkėje: metinis valdybos apyskaitinis ir atliktų darbų pranešimas, valdybos ir kontrolės komisijos rinkimai, piniginiai pasiskaičiavimai ir kt. svarbūs metinio susirinkimo reikalai.

Dalyvaukime skaitlingai ir atlikime lietuvišką pareigą.

LB I Apyl. Valdyba

• Šį rudenį Clevelande pirmą kartą ruošiamas dail. Alfonso Dargio, išvykusio į Europą, ir skulptoriaus Antano Mončio, gyvenančio Paryžiuje, tapybos ir skulptūros paroda.

*** V. ŽILIONYTĖS** ir ŠENBERGO vadovaujama lietuvių tautinių šokių grupė dalyvavo Clevelando Tautinio Meno S-gos (Folk Arts Assn) suruoštame Tautinių šokių festivalyje.

Tas festivalis kiekvienais metais Clevelande sutraukia pilną Music Hall, — 3000 žmonių, daugiausia mokyklinio amžiaus, o pasirodymuose su tautiniais šokiais suorganizuojama arti 600 dalyvių.

18 įvairių tautinių pasirodymuose lietuvių tautiniai šokiai, spalvingi drabužiai, susilaukia ypatingo žiūrovų dėmesio.

RETAS KONCERTAS

Jau pastebimas nemažas susidomėjimas tėvų, jaunimo, šauinių Clevelando šokėjų ir vaikų tarpe. Vilija S. Velbasio baleto studijos pirmąjį - suaugusiųjų ir vaikų koncertas, kuriame dalyvauja net 24 asmenys. Šiuos gabius chichagiečius nuoširdžiai priimsime balandžio 18 dieną Naujosios Parapijos salėje.

Matysime įvairaus stiliaus, turinio ir formos įdomių klasiškojo ir laisvesnio baleto kūrinių. Programos pirmąją dalį išties sudaro G. Verdi — Čigonai, S. Velbasio choreografija. Antroje dalyje pasirodo ir sunkus, ir plačiai žinomi, ir nuotaikingi, ir linksmi, ir trapūs kūrinių, k.a.: A. Mozarto — Turkų šokis, P. Čaikovskio — Katinas ir katytė, F.P. Schuberto — Šokis su kaspiniu ir kiti, kurių eilėje yra ir lietuviški — VI. Jakubėno — Jonukas ir Magdūtė, A. Kalvaičio — Žibuoklių šokis ir kiti.

Velbasio baleto studijos šokėjos Vilija Dailidkaitė ir Viligailė Lauraitytė, kurias clevelandiečiai turės progos pamatyti šį šeštadienį Velbasio studijos pasirodyme Naujosios Parapijos salėje.

Su šokėjais atvyksta ir programoje dalyvauja deklamuotoja — B. Zaremaitė — Briedienė, žinoma savo jautrumu, pavyzdiniu šilginiu ir visais poezijos mažmenais ir subtiliais pergyvenimais. Po koncerto šokiai ir vaišės.

Rengia A.L.R. K. Moterų Sąjungos 36 kuopa. Pelnas skiriamas Naujosios Parapijos salės scenos uždangai įsigyti.

Bilietų kainos: \$2,50, \$2,00 ir \$1,00. Gaunami Patrios krautuvėje, pas p. S. Laniauskienę — tel. IV 6-2152, pas p. E. Ignatavičienę tel. 531-2446 ir pas p. S. Stasiene — tel. IV-6-2111.

Koncerto pradžia 7:30 val. vak.

PASITARIMAI IMIGRACIJOS REIKALU

Kongreso atstovas Michael A. Feighan (Ohio) balandžio 13 d. buvo specialiai atvykęs į Clevelandą ir turėjo antrą pasitarimą su tautinių grupių laikraščių redaktorais. Tuos pasitarimus kong. Feighan laiko labai naudingais imigracijos klausimams spręsti.

Tąja proga buvo pasidalinta nuomonėmis ir kitais aktualiais užsienio politikos klausimais.

Dirvos redaktoriaus iškelto klausimu dėl darbo kuopų skaičiaus mažinimo Vokietijoje buvo nedviprasmiškai užtikrinta, kad darbo kuopų vyrai, kuriuos tas sumažinimas palies, nebus palikti likimo valiai. Jų imigracijos į JAV klausimas sprendžiamas, kaip specialus ir išimtinis atvejis, atsižvelgiant į jų tarnybą ir nuopelnus JAV valstybėms.

*** WILLIAM J. KENNICK**, Ohio State ir Harvardo baigęs teisininkas, kandidatuoja demokratų sąrašą į kongresą iš 20 distrikto. W.J. Kennick savo laiką yra buvęs Clevelando 23 Wardo atstovu miesto taryboje.

Savo programoje jis griežtai pasisako prieš vandalizmą, šiuo metu vykstantį miesto gatvėse.

• Kovai su vėžio liga reikalinga visų parama ir dėmesys.

Apie 22,000 savanorių balandžio 18, 19, 20 ir 21 dienomis American Cancer Society vardu lankysis į namus ne tik paramai prašyti, bet kartu ir painformuoti, kad didesnis dėmesys vėžio ligai yra svarbu kiekvieno žmogaus gyvybei išgelbėti.

Pasiskaitykit jų atneštą brošiūrą. Joje rasit įdomių faktų. Jų nežinojimas pavojingesnis, nei laiku pastebėta vėžio liga.

*** CLEVELANDO LIETUVIAI** daugumoje yra išsikūrę sunkiadarbių ir sutaupomies išgytuose namuose. Daugelis jau turi juos išsimokėję, pilnoje savo nuosavybėje, kiti dar moka likusią paskolos dalį banke. Bet nei vienas jų negali išvengti vis kylančių nekilnojamo turto mokesčių.

Neseniai Ohio vyr. teismas nutarė, kad nuosavybių apmokestinimas turi būti vykdomas lygiai su prekybinių pastatų apmokestinimo skale.

County Auditor (vyr. mokesčių inspektorius) Ralph J. Perk kovoja su tuo nutarimu, kuriuo remiantis mokesčiai nekilnojamam turui turėtų pakilti dar 21%.

Tai būtų sąlygos, kurių jaunebėgalėtų pakelti ne tik pensijas išsitarė vyresnio amžiaus žmonės, bet ir dirbantieji, tik saubuturintieji nuosavoje pastogėje.

Nesigilinant į įvairias kitas neigiamas pasekas, dėl kurių nukentėtų miesto ir apylinkių reikalai mokesčius pakėlus, jau ir dabar nekiln. turto mokesčiai kelia susirūpinimą.

County Auditor R. J. Perk teismo nutarimą apeliuoja Vyr. Teismui Washingtono ir daro žygių Columbus, kad reikalas būtų persvarstytas. Jis reikalauja išlaikyti tą sistemą, kurioje būtų išskiriamas apmokestinimas nekilnojamo turto, kurį savo reikalams (apsigyvenimui) naudoja savininkai (Homestead Act) ir kad apmokestinamas nekiln. turas būtų skirstomas pagal jų tikrąją paskirtį ir vertę.

Nekiln. turto savininkai iki šiol neturėjo tvirtos organizacijos savo reikalams ginti. Todėl dabar yra suorganizuota "Homeowners Federation", inkorporuota Columbus, kuri pasiskyrė tikslą organizuoti ginti nekiln. turto savininkų teises ir prisidėti prie County Auditor R. J. Perk pastangų apsaugoti mažųjų vienos šeimos namų savininkų teisę būti išskirtais mokesčių prasme nuo stambiųjų biznierių.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

LB I APYLINKĖS METINIS SUSIRINKIMAS įvyks balandžio 19 d., (sekmadienį), 12 val., Lietuvių salėje, 6835 Superior Ave.

Visi Apylinkei priklaūs lietuviai kviečiami atvykti ir atlikti savo pareigą.

I Apyl. Valdyba

Naturally

SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and REMODELING LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue EN 1-1763 936 East 185th St. KE 1-7770

Po skautų tėvų komiteto suruošto koncerto programos rengėjai ir išpildytojai. Iš kairės stovi: Tėvų Komiteto pirm. J. Pažemis, tunt. V. Butkienė, šokėja L. Drobavičiūtė, B. Auginas, solistė R. Mastienė, tunt. V. Jokubaitis ir akomponiatorė G. Karsokienė.

CLEVELANDO LIETUVIŲ SKAUTŲ SUKAKTUVINIS KONCERTAS - BALIUS

Nejučiomis sulaukta 15-os metų sukakties. Jai atžymėti Pilėnų tunto tėvų ir rėmėjų komitetas, J. Pažemio pirmininkaujamas, surengė koncertą ir pokylį balandžio 11 d. šv. Jurgio Parapijos salėje. Tėvelių, rėmėjų ir bičiulių prisirinko per 200 asmenų.

Programos pranešėjas B. Auginas.

Koncerte pirmą kartą Clevelande pasirodė mezzo sopranas R. Mastienė. Dažnai gastroluojanti įvairiose lietuvių kolonijose, dalyvaujanti lietuvių ir amerikiečių operose ir lengviau pasiekiamą plokštelėse, dainuoja laisvai, lengvai ir drąsiai bet kuriame registre, lyg ir beatsargumo, lyg ir be pastangų. Balso tembras malonus, skamba plačiai, nekinta silpninamas ar stiprinamas, kur reikia — heroiskai kietas, meliai subtilus.

Solistė atliko: VI. Jakubėno — Ar skauda man širdį, Dirvianskaitės — Sapnai, K. Kavecko — Na, tai kas, N. Dos-tal — Tėviškės daina, Fr. Lehar — Vilija iš Linksmosios našlės operetės, G. Rossini — Arija iš Sevilijos kirpėjo operos ir bisui pridėta G. Mascagni Myli, nemylė ir S. Rombergo — Serenada. Gaila, kad pradžioje daininkė dėl netinkamos šviesos truputį giliau — toliau nuo rampos stovėjo, skriausdama sa-

vo balsą ypač neskambioje salėje.

Retas dalykas koncerte — fagotas. Buvęs Valstybės teatro Kaune operos orkestro dalyvis, o dabar — Western Reserve U-te dėstas muziką J. Pažemis davė G. Junge — Fantaziją iš "Gliame rūsyje" dainos, Techniškai komplikuoti pasažai, nevienodi tonų atstumai, skoningi sulėtinimai ar pagreitinimai, tartum visai "mašastinės" žemutinės gaidos — visa tai įrodė solisto meistriškumą ir plataus masto muzikalumą.

Šokėja L. Drobavičiūtė, jau šokanti amerikiečių parengimuose, čia buvo labai maloni staigmena, lietuvių rodos, nematyta. Įvertinome gerą mokyklą, puikų išlavimą, grakščiai plasnojančius taisyklingus žingsnius (pas) ir svarbų pirštų galais tartum atitolimą nuo žemės (pointes). Bet labiausiai mus pavėlkė graži jaunutės panelės išvaizda ir pagirtina plastika. Gailėjomės, kad permažai tegavome pasigrožėti, tikrai Ibert Nokturnu ir Valsu.

Solistams akompanavo G. Karsokienė.

Vladas Braziliš

*** "GERASIS KAREIVIS ŠVEIKAS"** — čekų autoriaus Jaroslavo Hašeko novelė, kuriai libreto parašė anglų komp. Lewis Allen, satyrinės operos formoje pirmą kartą buvo pastatyta New Yorke 1959.

Toji opera Clevelande statoma Karamu teatre, 2355 E. 89 gt. balandžio 28 d. ir bus kartojama iki gegužės 23 d.

LIETUVIŲ KULTŪRINIO DARŽELIO VEIKĖJŲ ŠVENTĖ

Vienas iš gražiausių Clevelando lietuvių paminklų — tai Lietuvių Kultūrinis Darželis. To darželio įkūrėjai, jo išlaikymo ir puošimo rėmėjai balandžio mėn. 12 d. buvo susirinkę šv. Jurgio Parapijos salėje. Ta proga buvo išdalinta Vilties spaustuves gražiai atspausdinta knyga su veikėjų nuotraukomis ir vaizdais. Tai brangus prisiminimas tiems, kurie tiek darbo ir širdies yra įdėję.

Iškilmes pradėjo šv. Jurgio Parapijos klebonas kun. B. Ivanauskas momentui pritaikyta invokacija. Knyga išdalino, kiekvieno, gyvo ar jau mirusio veikėjo darbus įvertindamas, pirmą dešimtmetį darželio valdybos pirmininku išbuvo adv. P.V. Chesnulis.

Išties 25 metus darželio valdybą pirmininkavęs Jonas Brazauskas dėl ligos negalėjo iškil-mėse dalyvauti.

Pokilio metu dar kalbėjo užsitarėve veikėjos Ona G. Michelič ir Paulina Glugodienė. Koncertinėje dalyje pasirodė Nora Braziliūnė ir Julius Kazėnas, pianinu palydint G. Karsokienė.

Gražiai paruoštų iškilmių ir pietų metu buvo malonu matyti tiek daug vieno vietos susirinkusių Clevelando senosios kartos veikėjų. Iš jų žodžių tryško tyra meilė Lietuvai, kurią jie frodė ne vien tik žodžiais ir prisiminimais, bet gražiu darbu ir pasiaukojimu, įruošiant ir pa-

DETROIT

KORP! NEO-LITHUANIA SVENTĖ DETROITE

Šį šeštadienį, balandžio mėn. 18 d. Korp! Neo-Lithuania Detroito skyrius 41 metų minėjimą jungia su jungtiniu Chicago, Clevelando ir Detroito skyrių meniniu-literatūriniu pasirodymu.

Šiam tikslui visi skyriai stipriai ruošiasi.

Detroitas be "Gilsės" duos melodeklamaciją pri-tariant smuikui ir pianui ir keletą baleto numerių. Clevelandas žada pralenkti net ir Detroitą su ištraukomis iš Alma Mater, linksmais monologais ir deklamacijomis. Ką patieks Chicago, pamatysime vietoje.

Sokiams gros Chicago Korp! Neo-Lithuania orkestras.

Visus atvykstančius chichagiešius ir clevelandiešius atvažiuavus prašome registruotis Detroito Lietuvių Namuose — 3009 Tillman.

Šventė prasidės 7 val. vak. Iškilmingu posėdžiu pirmojo aukšto salėje. Literatūros vakaro pradžia 8 val. didžiojoje namų salėje.

Bilietai bus gaunami prie įėjimo. Norintieji ne tik šokti, bet ir pasivaikinti, stalus iš anksto turi užsisakyti Neringos krautuvėje, Dariaus-Girėno Klub'e, arba pas J. Gaizutį tel. TO 9-4487, ne vėliau kaip iki penktadienio.

Iki pasimatymo Lietuvių Namuose.

Korp! Neo-Lithuania Vadyba Detroito

vyzdinčiai užlaikant reprezentacinį Lietuvos karnetį tokioje vietoje, kurioje lengviausia daugelis aplinkos žmonių galėtų pasimokyti, kokiomis priemonėmis ir kokiais dvasiniais turtais kovojama už laisvę.

PARDUODAMI NAMAI

Naujosios Parapijos rajone. Arrowhead gt., prie E. 185 gt. Mūrinis bungalow. 3 miegamieji, 1½ vonios. Labai švarus namas. 2 automobilių garažai. Neatmetamas joks priimtinas pasiūlymas.

So. Euclid, prie Green Rd. Arti susisiekimo, mokyklų, krautuvių. Be prie-kaišto pusiau ranch stiliaus. Priedų geras įvažiavimas ir 2 automobilių garažai. Puikus prižiūrėtas sklypas. Tik 6 metų senumo.

UPSON REALTY

499 East 260 St.
Euclid, Ohio 44132
Tel. RE 1-1070
(44-46)

SKAITYK IR PLATINK DIRVĄ

CLEVELANDO LIETUVIAI,

pasinaudokite mūsų patarnavimu visais draudimų reikalais, kaip automobilių, gaisro, gyvybės, įvairių vertybių, ligininės ir kt.

Kreipkitės į lietuvių agentus V. GIEDRAITIS ar Z. OBELENIS, atstovaujančius draudimo bendrovę NATION-WIDE CO.

V. GIEDRAITIS

NATIONWIDE

Z. OBELENIS

Telef. 944-6835

Mutual Fire Insurance Co.

Life Insurance Co. Mutual Insurance Co.

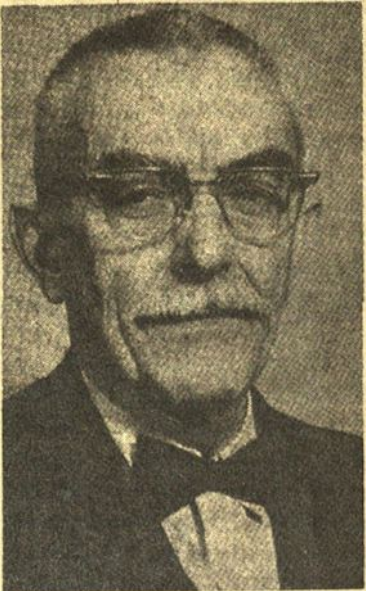
Home Office, Columbus, O.

Telef. 881-7741

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Mirė profesorius Step. Kolupaila

Chicagoje, praėjusį ketvirtadienį, balandžio mėn. 9 d. South Bend ligoninėje (vėžiu) mirė Lietuvos Universiteto profesorius Steponas Kolupaila. Išstius du mėnesius jam teko išgulėti ligoninėje.

Balandžio 11 d. 7:00 val. vak. velionio profesoriaus Kolupailos kūnas buvo pašarvotas Petkaus Marquette koplyčioje, o balandžio 13 d. 9:30 val. rytą išlydėtas iš koplyčios į Marquette Parko parapijos bažnyčią, kur atlaikytos gedulingos pamaldos ir palaidotas šv. Kazimiero kapinėse.

Velionis profesorius Steponas Kolupaila buvo gimęs 1892 m. rugsėjo 14 d. Tuminiškėse, Latvijoje. 1911 m. bašimasis hidrologas baigė Mintaujos gimnaziją aukso medaliu. Ligi 1918 m. studijavo Žemės ūkio Akademijoje netoli Maskvos, ruošdamasis hidro-technikos profesoriaus vardui. 1916 metais vedė Janiną Tomaševičtę. 1921 m. parvažiavo į Lietuvą. Iš pradžių dėstė Dotnuvos Žemės ūkio techniku, Kauno Aukštesniojoje technikos mokykloje. Nuo 1923 metų docentas, nuo 1926 m. ekstra-ordinarinis ir nuo 1940 m. ordinarinis Lietuvos (vė-

liau Vytauto Didžiojo) Universiteto profesorius. 1935 - 40 m. Lietuvos Energijos komiteto vandens jėgų skyriaus vedėjas. Dalyvavo daugelyje įvairių hidrologinių konferencijų, lankė Rusiją, Lenkiją, Ispaniją, Italiją, Portugaliją, Maroką, o 1936 m. JAV ir Kanadoje didžiųjų užtvankų statybas.

1944-48 m. dėstė tremties gimnazijoje ir UNRRA universitete. Nuo 1948 m. Notre Dame (JAV) universiteto profesorius.

Velionis profesorius S. Kolupaila yra parašęs daug mokslinių straipsnių ne tik lietuvių, bet taip pat rusų, prancūzų, vokiečių bei anglų kalbomis. Buvo Lietuvių Enciklopedijos bendradarbis.

Prof. S. Kolupaila dideliame liūdesyje paliko žmoną Janiną ir dukteris Eveliną Masiokiene, A. Bulotienę ir Genę Kolupailaitę.

• **ALT S-gos Centro** valdybos posėdis įvyko balandžio 5 d. pirm. V. Abraičio bute. Svarstyta eilė skubių reikalų, susijusių su A. Smetonos monografija ir jo 20 m. mirties paminėjimu New Yorke, kurį ruošia 25 vietos lietuvių organizacijos š. m. gegužės 3 dieną, Statler Hilton viešbuty, 7 Ave. ir 33 g., New Yorke.

• **Kun. Stasys Valiusaitis** švenčia 25 metų kunigystės sukaktį. Ta proga newyorkiečiai lietuviai ruošiasi gausiai dalyvauti pagerbime, kuris įvyks birželio 13 d., Brooklyne, N. Y.

• **Kazys Pažemėnas**, buvęs Lietuvos Nepriklausomybės Fondo pirm. Baltimorėje, Md., balandžio 1 d. išsikėlė gyventi į Lomita, Californijoje.

Morkus Šimkus yra dabartinis LNF pirmininkas Baltimorėj.

• **Dr. Bronius Nemickas**, LNT pirm., balandžio 5 d. lankėsi Newarke, N. Jersey, kur jis buvo pagrindi-

niu. kalbėtoju Karių Vėteranų S-gos "Ramovė" su-ruoštame Lietuvos Prezidento Antano Smetonos minėjime.

• **Inž. Eugenijus Bartkus**, iš Chicagos, praeitą savaitę lankėsi prekybos reikalais New Yorke, Bostone ir kitur.

E. Bartkus, buvęs ALT S-gos pirm., aplankė New Yorke Sąjungos pirmininką Vytautą Abraitį ir tarėsi įvairiais organizaciniais reikalais.

• **Irena Veblaitienė**, iš Elizabeth, N. J., deklamuos

Lietuvos Prezidento Antano Smetonos minėjime, kuris įvyks šių metų, gegužės 3 dieną, Statler Hilton viešbuty, New Yorke.

Irena yra newyorkiečiams gerai pažįstama, kaip jauna ir talentinga deklamuotoja bei programų vedėja.

• **Radzivanienė, Butkys, Dėdinienė, Andriušienė, Anuškienė ir Virbickienė**, sudaro Pasaulinės Muges New Yorke lietuvių dienos rugpjūčio 23-ią metų naktynėms aprūpinimo komisiją, kuri organizuoja pri-

imti ir globoti atvykstančius choristus.

Tačiau, nežiūrint jų didelių pastangų, pasisekė surasti dar labai mažam skaičiui vietos kreipiantis į newyorkiečius lietuvius, kurių beveik kiekviena šeima tuo metu laukia atvykstant savo artimų gimių ar draugų.

• **Skulptorės Elenos Kopalaitės** kūrinių parodą atidaryta iki balandžio 24 d. Brooklyn Muzeum Art School galerijoje, Eastern Parkway, Brooklyn, N. Y.

• **Korp! Neo-Lithuania** New Yorke suruošė balių balandžio 4 d. International Hotel, prie J. Kennedy aerodromo.

Šis tradicija virtęs jaunimo vakaras praėjo labai sėkmingai, kas rodo, kad jaunieji labiau mėgsta švartą ir jaukią aplinką, tik gaila, kad nemaža dalis lėšų tenka svetimiesiems, nes New Yorke lietuviai vis dar nepajėgia patys įsigyti tinkamos salės.

Korporacijos pirmininku šiuo metu yra Algis Spe-rauskas.

MINĖJIMUI RUCŲTI
GARBĖS KOMITETAS

Lietuvos Prezidento Antano Smetonos 20 metų mirties sukaktį paminėti New Yorke į garbės komitetą pakviesti ir jaunie-lai sutiko dalyvauti: Lietuvos Atstovas J. Kajeckas, Generalinis Konsulas New Yorke J. Budrys, LLK pirm. V. Sidzikauskas, Balfo pirm. prel. J. Končius, JAV LB pirm. J. Jasaitis, Korp! Neo-Lithuania Vyriausios Valdybos pirm. V. Maželka, ALT S-Clevelando sk. pirm. Kazys S. Karpus, LNT pirm. dr. B. Nemickas, LNF pirm. E. Čekienė, LVS Ramovė ir Lietuvių Profesorijų Draugijos ir Pasaulinės Lietuvių Inžinierių bei Architektų Sąjungos pirmininkas prof. S. Dirmantas.

* **NEW YORKO VYRŲ OKTE-TAS** balandžio 18 d. dainuos Balfo koncerte Philadelphijoje, gegužės 2 d. -- skautų rengiamame koncerte, Worcester, Mass., gegužės 9 d. -- lituanistinės mokyklos parengime Bostone, Rudenį oktetas yra pakviestas koncertuoti Clevelande, Okteto reikalų vedėjas pareigas iš Romo Kezlo perėmė Vytautas Alksninnis, 45-44 167 St. Flushing 58, N.Y.

• **Inž. V. S. Montvila**, balandžio 25 d. susituoks su Giedre Ūselyte. Abudu jaunuoliai aktyvūs nariai lietuvių studentų organizacijos. Inž. V. S. Montvila yra Korp! Vytis filisteris, o Giedrė Ūselytė yra Korp! Neo-Lithuania narė.

• **Liet. Stud. Sąjungos** naujos Centro Valdybos rinkimai įvyks gegužės mėnesyje. Kandidatų sąrašus į Centro Valdybą, Garbės Teismą ir Kontrolės Komi-

sią prašome prisiųsti iki š. m. balandžio mėn. 27 d. LSS Rinkimų Komisijai šiuo adresu: Arūnas Ūdrys, 12011 Mansfield, Detroit, Mich.

• **Vytauto Didžiojo šaulių kuopa** Chicagoje steigia mišrų vyrų ir moterų chorą, kurio dirigentu sutiko būti iš N. Lietuvos laukų šaulys Antanas Linas. Jisai daugeliui yra žinomas kaip energingas chorvedys, turis šioje srityje daugelio metų patyrimą. Choras bus vadinamas Chicagos Vytauto Didžiojo šaulių Choru. Chorių registracijos vieta ir laikas bus paskelbta vėliau.

A. SMETONOS MINĖJIMAS NEWARKE

New Jersey Lietuvių Vėteranų Sąjunga "Ramovė" suorganizavo Pirmojo Lietuvos Prezidento Antano Smetonos paminėjimą, ryšium su jo 20 metų mirties sukaktimi. Balandžio 5 d., 10:30 val. įvyko pamaldos Newarko šv. Trejybės lietuvių bažnyčioje, kurias atlikė prel. Kelmelis, o pamokslą pasakė kun. Totoraitis.

Tuojuo po pamaldų parapijos salėje įvyko iškilmingas minėjimas, kurį atidarė Ramovės pirm. Kontrimas ir tolimesnį minėjimo tvarkymą perdavė Ant. Rugini.

Prof. Dr. Br. Nemickas savo pagrindinėje paskaitoje. iškel-damas Smetonos kultūrinę ir politinę veiklą, apsiribojo vienu pirmosios vokiečių okupacijos laikotarpiu, visiškai neliessdamas jo nepriklausomybės metu atliktų darbų.

Šią paskaitą savo atsiminimais papildė Tiknis ir Ambraziejienė. Jie papasakojo, kaip prez. Smetona praleido paskutines dienas Kybartuose ir kaip perėjo sieną. Tikrai tai buvo daug kam nežinomi faktai, atpasakoti tų asmenų, kurie buvo paskutiniai į matę Lietuvoje. Taip pat, progą išnaudojant, žodį tarė ir prel. Kelmelis bei Šlepetienė, nesenai atvykusi iš Lietuvos. Ji papasakojo apie lietuvių nuotalkas, nusistatymą ir ryžtą išverti savo tėvynėje.

Pasibaigus iškilmingajam minėjimui, rengėjai pavišino susirinkusius. Vaisės paruošė Newarko veiklosios moterys.

New Jersey Lietuvių Vėteranų Sąjunga Ramovė, aktyviai reikšdamosi visuomeniniame gyvenime, sėkmingai ir įdomiai paruošė šį pirmąjį prez. A. Smetonos minėjimą New Jersey valstybėje, į kurį atvyko per 200 asmenų.

Šiuo metu Ramovė vadovauja Kontrimas -- pirmininkas, Vl. Kiaunė -- sekretorius ir Tiknis -- išdininkas.

Manoma, kad Ramovės pavyzdžiu paseks ir kitos New Jersey vietovės, suruošdamos A. Smetonos 20 metų mirties minėjimus.

B.V.

DIRVOS NOVELĖS KONKURSO

PREMIJOS ĮTEIKIMO

IŠKILMĖS-VAKARAS

ĮVYKS GEGUŽĖS 2 D., 8 VAL. VAK.

American Legion salėje, 8400 So. Halsted St., Chicagoje.

Programoje: Premijos įteikimas, meninė dalis, vakarienė ir šokiai.

Salė vėsinama. Yra aikštė automobiliams pastatyti.

Staliukus galima jau užsisakyti (iki balandžio 30 d.) pas p. BRONĘ PABLĖNIENĘ — 5647 So. Wood St., tel. RE 7-8186 (tarp 6-9 val. vak.).

Rengia

VILTIES DRAUGIJOS PREMIJOS ĮTEIKIMO
IŠKILMĖMS RENGTI KOMITETAS CHICAGOJE

Profesoriui

STEPONUI KOLUPAILAI

mirus, jo žmonai poniai JANINAI ir
MASIOKŲ šeimai reiškiamo gilią
užuojautą ir kartu liūdime.

Clevelando:

Neringos Skaučių Tuntas,
Pilėnų Skautų Tuntas,
Akad. Sk. Sąjūdžio Skyrius,
Skaucių ir Skautų Tėvų Komitetai,
Skautininkės ir skautininkai.

PROF. S. KOLUPAILAI

mirus, jo šeimai ir giminėms liūdesio valandoje
reiškia giliausią užuojautą.

Lietuvių Jūrų Skautija
ir
Korp. Gintaras

Garbingam Suvalkijos ūkininkui
A. A.

ANTANUI BISKIUI

mirus, žmonai MARIJAI ir sūnams GEDIMINUI
ir KESTUČIUI ir jų šeimoms reiškiamo gilią
užuojautą.

Regina ir Vladas Ramanauskai
ir šeima

VERONIKAI TAMOŠAITIENEI

mirus, jos seserims A. PETRAITIENEI ir S.
JURGUTAVICIENEI bei jų šeimoms gilią užuo-
jautą reiškia

B. ir V. Petkevičiai

PROF. STEPUI KOLUPAILAI

mirus, liūdi ir reiškia gilią
užuojautą jo artimiesiems.

Clevelando PLIAS

Mokytojui ir bičiuliui

PROF. STEPONUI KOLUPAILAI

mirus, nuoširdžią užuojautą žmonai,
dukterims ir žentams reiškia

Juožas Augustinavičius,
Algirdas Nasvytis su
šeimomis

Skaityk ir platink
DIRVA